

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
HUMANITĀRO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
ĀZIJAS STUDIJU NODAĻA

**SIEVIETES LOMA DIENVIDKOREJIEŠU ĢIMENĒ:
ATSPOGUĻOJUMS NAMDŽU DŽO ROMĀNĀ “DŽIJONGA KIMA,
DZIMUSI 1982. GADĀ”**

BAKALaura DARBS

Autore: Ineta Šķēle

Stud. apl. nr.: is17116

Darba vadītāja: Pasn. Ildze Šķestere

Rīga, 2020

Saturs

Ievads	3
1. Ģimene un dzimumu lomu teorija	6
1.1. Ģimenes morfoloģiskā un funkcionālā nozīme	6
1.2. Dzimumu lomas un to veidošanās.....	10
2. Sievietes loma dienvidkorejiešu ģimenē.....	15
2.1. Sievietes – mājsaimnieces loma.....	17
2.2. Sievietes – iztikas pelnītājas loma.....	24
3. Romāna “Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā” analīze.....	31
3.1. Sievietes – sievas loma romānā	31
3.2. Sievietes – mātes loma romānā.....	34
3.3. Sievietes – iztikas pelnītājas loma romānā	40
Nobeigums.....	46
Izmantotās literatūras saraksts	48
Pielikums – Darbā izmantoto tulkoto citātu oriģinālais teksts.....	51
Kopsavilkums	
Summary	
Dokumentārā lapa	

Ievads

Viens no aktuālākajiem 21. gadsimta tematiem visā pasaulē ir sievietes. Daudz tiek diskutēts par sievietes tiesībām, sievietes lomu sabiedrībā, ģimenē, kā arī dzimumu līdztiesībām. Dienvidkoreja ir valsts, kuras sabiedrībā vēl joprojām pastāv hierarhija gan starp dažādu profesiju pārstāvjiem, dažāda gada gājuma cilvēkiem, gan arī dažādu dzimumu pārstāvjiem.

Bakalaura darba tēma “Sievietes loma dienvidkorejiešu ģimenē: atspoguļojums Namdžu Džo romānā “Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā”¹ tika izvēlēta, pamatojoties uz aktualitāti jautājumam par sievietes lomu mūsdienu Dienvidkorejas sabiedrībā. Savukārt romāns “Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā”, kas tika publicēts 2016. gadā, ir viens no pēdējā laika vispopulārākajiem dienvidkorejiešu literatūras daiļdarbiem. Tas ir izsaucis plašu ažiotāžu Dienvidkorejas sabiedrībā, jo tas vēsta par kādas sievietes, Džijongas Kimas, dzīvi un attiecībām ar ģimeni un citiem sabiedrības locekļiem, kā arī pieskaras feministiskām idejām par dzimumu vienlīdzību. Šis romāns ir pirmais, kas Dienvidkorejā pārdevis vairāk nekā 1 miljonu kopiju kopš Gjonsukas Šinas daiļdarba “Lūdzu parūpējies par mammu”², kas tika izdots 2009. gadā.³

Bakalaura darba mērķis ir izpētīt un izanalizēt romānā “Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā” atainoto sievietes lomu ģimenē. Analizējot šo daiļdarbu, bakalaura darba autore izvēlējās koncentrēties uz sievietes lomu ģimenē, nevis feministiskajām idejām tādēļ, ka šī grāmata jau ir kļuvusi zināma pateicoties tām, un autore vēlējās atrast jaunu, ne tik daudz lietotu pieeju šim stāstam. Turklāt, tā kā šajā romānā ir spilgti aprakstītas sievietes attiecības ar citiem ģimenes locekļiem, tas var dot ieskatu Dienvidkorejas ģimeņu tradīcijās, kas ir atšķirīgas no Latvijas.

Lai sasniegtu izvirzīto bakalaura darba mērķi, tika sastādīti šādi darba uzdevumi:

1. Apkopot un izpētīt materiālus par ģimeni un dzimumu lomām, to nozīmi, veidošanos un funkcionēšanu no teorētiskā viedokļa un sniegt pārskatu par to.
2. Apkopot un izpētīt materiālus par sievietes lomu dienvidkorejiešu ģimenē no 20. gadsimta 60. gadiem līdz 21. gadsimtam un sniegt par to pārskatu, pievēršot uzmanību mājsaimnieces un iztikas pelnītājas lomām.

¹ Oriģinālvalodā: 조남주 – “82 년생 김지영”; angļu valodā: Cho Nam-joo – “Kim Ji-young, Born 1982”.

² Oriģinālvalodā: 신경숙 – “엄마를 부탁해”; angļu valodā: Shin Kyung-sook – “Please Look After Mom”.

³ Im, E. Feminist book ‘Kim Ji-young, Born 1982’ becomes million seller. <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20181128000683> [Skatīts 06.11.2019.]

3. Izlasīt Namdžu Džo romānu “Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā”.
4. Apkopot romāna “Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā” fragmentus, kas atspoguļo sievietes lomu dienvidkorejiešu ģimenē.
5. Tulkot un analizēt apkopotos romāna “Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā” fragmentus, lai uzzinātu, kā literārajā darbā tiek atspoguļota sievietes loma dienvidkorejiešu ģimenē.

Bakalaura darbs sastāv no trīs daļām, no kurām pirmajā tiek skaidrota ģimenes un dzimumu lomu nozīme un izpausmes, otrajā tiek runāts par Dienvidkorejas sabiedrībā redzamajām sievietes lomām ģimenē, bet trešajā tiek analizēts romāns “Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā”. Romāna analizē ir izmantota jaunā vēsturiskuma un literārās antropoloģijas metode, balstoties uz Ievas E. Kalniņas un Kārļa Vērdiņa sastādītajā 2013. gada grāmatā “Mūsdienu literatūras teorijas” norādītajām metodēm. Tādējādi, lai izprastu romāna saturu un varētu to pēc iespējas veiksmīgāk analizēt, bakalaura darbā ir apkopota informācija par sievietes lomu ģimenē gan no teorētiskā, gan no Dienvidkorejiešu sabiedrības 20. gadsimta otras puses un 21. gadsimta vēstures skatupunkta. Darbs ir koncentrēts uz galvenokārt divām sievietes lomām – mājsaimnieces lomu, kas tiek uzskatīta par tradicionālo sievietes lomu ģimenē, kā arī sievietes – iztikas pelnītājas lomu, kas tiek uzskatīta par salīdzinoši jaunu parādību sabiedrībā.

Bakalaura darba teorētiskās daļas pamats balstās galvenokārt uz informāciju, kas tika iegūta no tādiem materiāliem kā Sieviešu korejiešu sabiedrības pētījumu asociācijas 1995. gadā izdotās grāmatas “Ģimene un Korejas sabiedrība”⁴, Emiko Očiai un Barbaras Molonijas 2008. gada grāmatas “Āzijas jaunās māmiņas: dzimumu lomu un bērnu aprūpes tīklu veidošana austrumu un dienvidaustrumu Āzijas sabiedrībās”⁵ un Kaku Sečijamas 2013. gada grāmatas “Patriarhāts Austrumāzijā: dzimuma komparatīvā socioloģija”⁶. Šie materiāli deva ieskatu būtiskākajās iezīmēs gan ģimenes un dzimumu lomu teorijā, gan Āzijas sabiedrības iezīmēs un Dienvidkorejas sabiedrības tradīcijās. Šo darbu sniegtā informācija vēlāk tika papildināta ar informāciju no sešpadsmit citiem zinātniskajiem rakstiem un nepieciešamo informāciju no interneta un sekundārajiem avotiem, lai sniegtu pilnvērtīgu, gana visaptverošu un aktuālu ieskatu darbā apskatītajos tematos, kas ir svarīgi attiecībā uz tēmu par sievietes lomu dienvidkorejiešu ģimenē. Savukārt, lai nepieciešamības gadījumā atveidotu korejiešu valodas

⁴ Oriģinālvalodā: 여성한국사회연구회 – “가족과 한국사회”; angļu valodā: Women’s Korea Society Research Association – “Family and Korean Society”.

⁵ Oriģinālvalodā: Emiko Ochiai, Barbara Molony – “Asia’s New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies”.

⁶ Oriģinālvalodā: Kaku Sechiyama – “Patriarchy in East Asia: A Comparative Sociology of Gender”

īpašvārdus un citus specifiskus korejiešu valodas jēdzienus, darbā tika izmantota Džinsoka So 2020. gadā izveidotā korejiešu – latviešu valodas transliterācija.

1. Ģimene un dzimumu lomu teorija

Skatoties vēsturiski, ģimene ir bijusi sociālās sistēmas pašā centrā. Lielākā daļa indivīdu pieder kopienai, ko sauc par ģimeni. Ģimene ir arī tā, kas pilda starpnieka lomu attiecībās ar sabiedrību.⁷ Ģimenes un dzimuma jēdzieni ir savstarpēji saistīti, kaut arī pašu dzimumu ir grūti precīzi definēt. Ir skaidrs, ka dzimumam piemīt liela nozīme, jo tas ietekmē cilvēka dzīvi visās jomās, tajā skaitā ģimenē un arī sociālajā dzīvē. Galu galā dzimuma dēļ notiek sabiedrības locekļu kategorizēšana⁸, kas tādējādi ietekmē katru indivīdu un cilvēku savstarpējās attiecības. Tieši ģimene ir viena no sabiedrības daļām, kur var spilgti novērot dzimumu lomas.

Lai izprastu, ko teorijā nozīmē ģimene un dzimumu lomas, un varētu turpmāk bakalaura darbā runāt par šiem aspektiem Dienvidkorejas kontekstā, pirmajā nodaļā tiek skaidrots ģimenes jēdziens, kā arī dzimumu lomu veidošanās un izpausmes.

1.1. Ģimenes morfoloģiskā un funkcionālā nozīme

Ģimene ir sabiedrības daļa, ko raksturo dažādi pretstati. Ģimene var apzīmēt rutīnu un ikdienišķumu, bet vienlaikus tā var saistīties arī ar dramatiskumu nesaskaņu un greizsirdību bērnu un vecāku attiecību problēmu dēļ.⁹ Ģimene sevī ietver patstāvību un pašāvēību, atpūtu un darbu, individualitāti un kopību.¹⁰

Kā norāda dienvidkorejiešu humanitārā zinātniece Mindža Baka (박민자; Park Min-ja), ģimenes jēdziens sevī iekļauj gan morfoloģisku, gan arī funkcionālu nozīmi. Morfoloģiskā nozīme runā par to, no kādām attiecībām ģimene sastāv. Savukārt funkcionālā nozīme rāda, kādu lomu ģimene pilda attiecībā pret indivīdu vai sabiedrību.¹¹

M. Baka min korejiešu vēsturnieku Duhonu Kimu (김두헌; Kim Du-heon), kurš ģimenes jēdziena skaidrojumā uzsver asinsradniecību. Saskaņā ar D. Kima viedokli ģimene ir

⁷ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 1. lpp.

⁸ Sultan, R. S., Khan S. K., Juzer M. Emergence of egalitarianism by gender role dynamics in family system (sociological perspective). *New Horizons*. 2017. 11 (1): 1-17.

⁹ Coltrane S., Collins R. *Sociology of Marriage and the Family: Gender, Love and Property*. Wadsworth: Thomson Learning, 2001. P. 4.

¹⁰ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 25. lpp.

¹¹ Ibid., 1. lpp.

cilvēku kopiena, kuru vieno izcelšanās un saista mīlestība jeb pieķeršanās, dzīvošana vienā mājoklī, dalīšanās apziņā, citi ikdienas dzīves aspekti, kā arī kopīgs īpašums.¹² Līdzīgus uzskatus par ģimenes jēdzienu var novērot arī rietumu sabiedrībā. Šajā ziņā jāpiemin labi zināmais amerikāņu antropologs Džordžs P. Mērdoks (George P. Murdock), kurš ir norādījis, ka ģimene ir kopiena, kuru raksturo dzīvošana kopā, ekonomiska sadarbība un bērnu radīšana. Mērdoks ir uzsvēris, ka ģimene ir pieauguši cilvēki, no kuriem viens ir sieviete, bet otrs ir vīrietis. Viņus vieno dzimumattiecības, kā arī viņu radītais vai adoptētais bērns vai bērni. Tādā veidā Dž. Mērdoka definīcija runā par pāriem, kuri izveidojušies sabiedrībā pieņemtu laulību rezultātā. Definīcija iekļauj arī šī pāra bērnus, balstoties uz asinsradniecību un adopciju.

Tomēr, kā norāda M. Baka, par šādi veidotu definīciju vēl joprojām notiek diskusijas. Salīdzinājumam dienvidkorejiešu socioloģe Hjodže Li (이효재; Lee Hyo-jae) uzskata, ka ģimenei nav obligāti jādzīvo kopā, lai to varētu atzīt par ģimeni. Pēc viņas domām, ģimene ir kopiena, kurā ir precēts pāris, kas vada savu ikdienas dzīvi kopā ar saviem bērniem, radiem un adoptācijas vai citādā veidā saistītiem kopienas locekļiem.¹³

Visām minētajām universālajām definīcijām ir kopīgs tas, ka ģimene tiek uzskatīta par cilvēku kopienu, kurus var vienot emocijas, dalīšanās apziņā un savstarpējas attiecības, asins vai citas radniecības veidā radusies saikne un kopīga ikdienas vajadzību nodrošināšana.

Taču laika gaitā un dažādu procesu dēļ ģimenes jēdziens turpina mainīties. M. Baka norāda, ka mūsdienās ģimenes koncepts nav jāattiecina tikai uz laulību, asinsradniecības un adopcijas ceļā vienotu kopienu. Par ģimeni var uzskatīt arī cita veida attiecībām saistītus cilvēkus, kurus vieno piederības sajūta, jo viņi kopā vada savu ikdienas dzīvi. Tas tāpēc, ka šādā veidā ģimenes definīcijā var ietvert citādākus ģimenes veidus, kas parādījušies dažādu vēsturisku un hierarhisku procesu gaitā.¹⁴ Jāsaprot arī, ka ģimenes nozīme var mainīties dažādu sociālu un personīgu faktoru iespaidā, jo ģimeni un tai raksturīgās attiecības definē atšķirīgi katrā sabiedrībā,¹⁵ tātad arī Dienvidkorejas sabiedrības uzskati par ģimeni un tās vērtības var stipri atšķirties no rietumos ierastā.

Tikmēr socioloģe Elizabete Beka-Gernshaima (Elisabeth Beck-Gernsheim) norāda, ka ģimeni laika gaitā kļūst arvien grūtāk definēt, jo daudzi no ierastajiem uzskatiem vairs nav

¹² 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 2. lpp.

¹³ Ibid.

¹⁴ Ibid., 3. lpp.

¹⁵ Coltrane S., Collins R. *Sociology of Marriage and the Family: Gender, Love and Property*. Wadsworth: Thomson Learning, 2001. P. 5.

aktuāli. Piemēram, dokumentos sastopamais vārds “neprecējies” (angļu v.: single) vairs nenozīmē neprecējušos cilvēku, kas dzīvo viens un kam nav attiecību. Neprecējies var būt arī cilvēks, kurš dzīvo komunālā dzīvoklī, vai būt attiecībās un nedzīvot ar šo cilvēku kopā.¹⁶ Tradicionālais ģimenes modelis “tēvs – māte – bērns” ilgu laiku tika uzskatīts par optimālo, un citas ģimenes formas uztvēra kā nepilnīgas. Taču mūsdienās vientuļie vecāki ir sastopami arvien biežāk, un viņu situācijas ir dažādas – laulību šķīruši vecāki, kas vienatnē audzina bērnus, sievietes bez laulības sertifikāta, kas audzina savus bērnus un daļa mājokli ar bērna tēvu, vai, piemēram, homoseksuāli vecāki, kas audzina savus bērnus.¹⁷

Ģimenes funkcionālā nozīme jeb jautājums par ģimenes funkcijām pret indivīdu un sabiedrību ir bijis pētīts ilgu gadu garumā. Dž. Mērdoks kā universālas ģimenes funkcijas ir minējis seksuālo funkciju, ekonomisko funkciju, bērnu radīšanas funkciju un izglītojošo funkciju. Pateicoties ģimenei, veidojot dzimumattiecības, var piepildīt seksuālās vajadzības. Ekonomiskā funkcija atbild par pamatvajadzību nodrošināšanu, savukārt, radot bērnus un audzinot tos, tiek izpildīta izglītošanas funkcija. Vienlaikus ģimene sevī iekļauj divu veidu attiecības: bērnu nodrošināšanas sociālo funkciju, kā arī īpašuma attiecības (angļu v.: property relationship). Šajā ziņā īpašuma attiecības saistās ar laulātā drauga uzvārda pieņemšanu, ekonomiskajiem īpašumiem, kas vajadzīgi ģimenes uzturēšanā, kā arī pēcnācēju tiesības uz mantojumu un visas vecāku tiesības attiecībā uz bērniem. Tādā veidā ģimene nav tikai vīrieša un sievietes emocionāla saikne vai radniecīgums, kas balstīts uz dzimumattiecībām. Ģimene sevī iekļauj arī bērnu audzināšanu, ģimenes saglabāšanu, uzturēšanu, kā arī šiem procesiem nepieciešamo ekonomisko darbību piekopšanu, piemēram, īpašuma tiesību izmantošanu un mājas darbus.¹⁸

Tikmēr M. Baka norāda, ka ģimene rūpējas arī par psiholoģisku un emocionālu apgādību un materiālo aizsardzību pār bērniem un vecāko paaudzi, balstoties uz saviem ekonomiskajiem pamatiem. Dodot sociālu atbalstu, ģimene pilda sociālo funkciju un nodrošina piemērotu attīstību.¹⁹

Savukārt socioloģe Emiko Očiai (Emiko Ochiai) norāda, ka laika gaitā ģimenes funkcijas ir mainījušās. Pirmsmodernai ģimenei funkciju bija daudz vairāk. To vidū bija jau minētās reprodukcijas un izglītības funkcijas, kā arī ražošanas, labklājības, medicīniskās

¹⁶ Beck-Gernsheim E. *Reinventing the Family: In Search of New Lifestyles*. Cambridge: Polity Press, 2002. P. 2.

¹⁷ Ibid., P. 3.

¹⁸ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 4. lpp.

¹⁹ Ibid., 5. lpp.

aprūpes, reliģiskās un dažreiz pat militārās funkcijas. Tomēr modernizācijas rezultātā daudzas no šīm funkcijām tika zaudētas. Kopš tā laika par ģimenes funkcijām uzskata galvenokārt patērēšanu, dzimumattiecības un reprodukciju, bērnu socializāciju, kā arī emocionālo funkciju.²⁰

Sociālas pārmaiņas, bioloģiski faktori, demogrāfiski faktori, industrializācija, reliģija, labklājības politika, ētika, morāles, vērtības un dažādi citi faktori ietekmē ģimeni un ir laika gaitā veicinājuši dažādas pārmaiņas ģimenē.²¹ Tātad var teikt, ka tādēļ atšķiras dažādu ģimeņu kultūras, ja salīdzina tās, piemēram, dažādu valstu starpā.

Tomēr viena no zīmīgākajām pārmaiņām bija ģimenes formas izmaiņa – no paplašinātām ģimenēm²² un kopīgām ģimenēm²³ tika pāriets uz nukleārām ģimenēm²⁴, un tas galvenokārt notika industrializācijas rezultātā.²⁵ Tas ir tāpēc, ka industriālai sabiedrībai ir raksturīgs uzskats, ka mazas ģimenes ir izdevīgākas nekā lielas ģimenes un nukleāras ģimenes ir izdevīgākas nekā paplašinātas ģimenes.²⁶ Turklāt arī pati ideja par tradicionālo ģimenes formu, kas sevī iekļauj sievu, vīru un viņu bērnus, izveidojās tikai salīdzinoši nesen. Tas notika industrializācijas procesa rezultātā, kā arī kristietības ideju un citu faktoru iespaidā.²⁷

Runājot par ģimenes formām, M. Baka atzīmē, ka nav iespējams nodefinēt vienu ideālo ģimenes formu, jo nav tādas, kas pilnīgi visiem universāli dotu gandarījumu ģimenes dzīvē. Visas ģimenes formas var nodrošināt vajadzību piepildījumu un izveidot pareizo dzīves ritmu gan personīgajā dzīvē, gan arī ģimenes dzīves ciklā, tāpēc tās visas ir jāatzīst, neatkarīgi no tā, vai runa ir par paplašināto ģimeni, vientuļās mātes (편모 가족) vai vientuļā tēva ģimeni (편부 가족), bezbērnu ģimeni (무자녀가족), ģimeni, kurā bērni ir iztikas pelnītāji (소년소녀가장 가족),

²⁰ Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd., 2008. P. 14.

²¹ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한현주, 1995. 35. lpp.

²² Paplašināta ģimene (angļu val.: extended family) – ģimenes forma, kurā iekļauti arī vecvecāki, onkuļi, tantes un citi radnieki, kas visi dzīvo vai nu vienā mājoklī, vai tā apkārtnē.

²³ Kopīga ģimene (angļu val.: joint family) – paplašinātas ģimenes tips, kam raksturīga 3 vai vairāku paaudžu un viņu laulāto draugu dzīvošana kopā vienā māsaimniecībā. Īpaši raksturīgs Indijai.

²⁴ Nukleāra ģimene (angļu val.: nuclear family) – zināma arī kā “kodola ģimene”; ģimenes forma, kurā iekļauj pāri un viņu audzināmos bērnus.

²⁵ Sultan, R. S., Khan S. K., Juzer M. Emergence of egalitarianism by gender role dynamics in family system (sociological perspective). *New Horizons*. 2017. 11 (1): 1-17.

²⁶ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한현주, 1995. 58. lpp.

²⁷ Beck-Gernsheim E. *Reinventing the Family: In Search of New Lifestyles*. Cambridge: Polity Press, 2002. P. 13.

가족)²⁸, divkāršu ienākumu ģimeni (맞벌이 가족), vai arī tā dēvēto “nedēļas nogales pāra” ģimeni (주말부부 가족).²⁹ Līdzīgi domā arī E. Beka-Gernshaima, jo, skatoties uz dažādiem vēsturiskiem piemēriem, var redzēt, ka ģimenei ir bijušas dažādas formas atkarībā no laika, vietas un sabiedrības. Tas nozīmē to, ka labi pazīstamā tradicionālā ģimenes forma nav eksistējusi kopš cilvēces laikmeta sākuma, un tādēļ tas nav vienīgais iespējamais un pareizais ģimenes veidols.³⁰

Ģimene sabiedrības pārmaiņu virzienu izjūt un atkarībā no situācijas var pārmaiņas neuztvert, vai arī būt harmonijā ar tām. Šī iemesla dēļ, kā norāda dienvidkorejiešu sociologs Inhi Hama (함인희; Ham In-hee), ir grūti paredzēt, kā ģimene izmainīsies nākotnē.³¹ Ir cilvēki, kas uzskata, ka individuālisma uzplaukums sekmēsies ar ģimenes iznīkšanu un vienpašu sabiedrības izveidošanos. E. Beka-Gernshaima atzīmē, ka tas ir diezgan neiespējami, jo individualizācijas procesa pamatā ir ne tikai patstāvība, bet arī vēlme pēc saiknes, tuvības un kopienas. Viņsprāt, pēc tradicionālās ģimenes nāks jauna, daudz attīstītāka ģimene, kas dos daudzveidīgāku izvēli formas ziņā. Tā varētu būt attīstītāka forma nukleārajai ģimenei, un tā noteikti funkcionēs kā savienība starp diviem vai vairāk cilvēkiem un kalpos kā patvērums no sabiedrības, kas pamazām zaudē vērtības.³²

1.2. Dzimumu lomas un to veidošanās

Dzimums ir sarežģīts fenomens, un to ir grūti atdalīt no citiem sabiedrības kultūras aspektiem.³³ Katra sabiedrība kategorizē savus locekļus, balstoties uz to dzimumu, kas nozīmē,

²⁸ Šajā gadījumā domātas ģimenes, kurās bērniem ir jāpelna iztika pašiem tādu ārēju apstākļu kā vecāku zaudēšanas dēļ.

²⁹ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 25. lpp.

³⁰ Beck-Gernsheim E. *Reinventing the Family: In Search of New Lifestyles*. Cambridge: Polity Press, 2002. P. 13.

³¹ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 35. lpp.

³² Beck-Gernsheim E. *Reinventing the Family: In Search of New Lifestyles*. Cambridge: Polity Press, 2002. P. 8.

³³ Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd., 2008. P. 25.

ka pret sievietēm un vīriešiem attiecas atšķirīgos veidos, vienlaikus gaidot no viņiem noteikta veida uzvedību.³⁴

I. Hama norāda, ka dzimumu lomu ideoloģijas dēļ tiek nodalītas ģimenes un sabiedrības sfēras. Ģimene saistās ar privāto sfēru, kas tiek asociēta ar vietu, kurā būtu jāizpaužas sievietei, kamēr sabiedrība ir publiskā sfēra, kurā ir jādarbojas vīrietim.³⁵ Tas ir nozīmīgi, runājot par dzimumu lomām.

Dažādām lomām, kas tiek attiecinātas uz sievietēm un vīriešiem, bieži tiek piešķirta atšķirīga vērtība. Parasti lomas, ko attiecina uz vīriešiem, tiek atzītas par vērtīgākām, vēlamākām un efektīvākām. Kaut arī dažas dzimumu atšķirības ir bioloģiskas, kultūra ir tā, kas ietekmē lielāko daļu stereotipisko īpašību un lomu.³⁶ Tātad var teikt, ka mūsdienu Dienvidkorejas dzimumu lomu idejas vai izpausmes var atšķirties no citur pasaulē ierastajām izdejām un izpausmēm.

Par dzimumu lomu izveidošanos ir dažādas teorijas. Balstoties uz bioloģiski orientētajām teorijām, vīriešu un sieviešu pildītās bioloģiskās lomas reprodukcijas ziņā rada dzimumu atšķirības, kas savukārt ir pamatā dzimumu lomu veidošanās un nošķiršanas procesiem. Psiholoģiskās teorijas parasti uzsver kognitīvo jeb izzināšanas konstrukciju dzimuma koncepcijām un uzvedības modeļiem, kas tiek iemantoti no ģimenes. Tas ir saistīts arī ar Zigmunda Freida uzsvērtu ideju, ka dzimumu lomas tiek pārņemtas no ģimenes, bērnam identificējot sevi ar tās locekļiem. Arī biheiviorisma teorijas ir norādījušas uz vecāku lomu, veidojot un regulējot uzskatus par dzimumu. Tādā veidā var teikt, ka dzimuma koncepcija un lomu uzvedība veidojas, pateicoties plašam sociālu ietekmju tīklam, kas sevī iekļauj gan ģimeni, gan arī citas sabiedrības sistēmas, ar ko ikdienā var sastapties.³⁷

Tīkmēr sociālo lomu teorijas autore Alise H. Īglija (Alice H. Eagly) ir rakstījusi, ka saskaņā ar sociālo lomu teoriju tiek veicināts sociālais dzīvesveids, kurš atbilst katram dzimumam un vienlaikus sabiedrībā esošajai sistēmai. Tātad sabiedrībai ir noteiktas gaidas pret sievietēm, kas veido sieviešu dzimtes lomas³⁸, bet gaidas pret vīriešiem formulē vīriešu dzimtes

³⁴ Sultan, R. S., Khan S. K., Juzer M. Emergence of egalitarianism by gender role dynamics in family system (sociological perspective). *New Horizons*. 2017. 11 (1): 1-17.

³⁵ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 37. lpp.

³⁶ Bussey K., Bandura A. Social cognitive theory of gender development and differentiation. *Psychological Review*. 1999. 106 (4): 676-713.

³⁷ Ibid.

³⁸ Alise H. Īglija savā teorijā ir nošķīrusi divus jēdzienus – *sex*, dzimumu, un *gender*, dzimti. Saskaņā ar sociālo lomu teoriju dzimums ir bioloģiskais cilvēku sadalījums sieviešu un vīriešu dzimumā, kamēr dzimte – nozīmes un īpašības, ko sabiedrība piedēvē sieviešu un vīriešu dzimtes kategorijām. Ērtības labad, pabeidzot sociālo lomu

lomas. Pēc A. H. Īglijas domām, darba dalīšana pēc dzimuma bija tas, kas izveidoja atšķirības starp sievietēm un vīriešiem. Dalot darbu pēc dzimuma, rodas gaidas saistībā ar dzimšu lomām, kā arī dzimumiem raksturīgām spējām un uzskatiem. Savukārt tā dēļ radās dzimumu atšķirības sociālajā jomā.³⁹

Sociālā dzimuma konstrukta ideja runā par to, ka sabiedrība ir tā, kas izlemj, ko nozīmē būt sievietei un vīrietim; sabiedrība piešķir piemērotas lomas vīriešiem un sievietēm. Psihologe Sāra Gārdnere (Sarah Gardner) kā piemēru min reliģisko literatūru, kurā var manīt “normālas” uzvedības pazīmes, kam ir jāpiemīt vīriešiem un sievietēm. Tikmēr sabiedriskajos tīklos var novērot produktus, apģērbu un seksuālo pievilcību, kam ir jābūt un jāpiemīt katra dzimuma pārstāvim. Tādā veidā sabiedrība ir izveidojusi arī dzimumu normas. Nepakļaujoties dzimumu lomām un normām, cilvēks var kļūt atstumts un nosodīts.⁴⁰

Dzimtes studiju pētniece Adomako A. Ampofo savā pētījumā par dzimumu socializāciju arī ir norādījusi, ka, tā kā trūkst pierādījumu bioloģiskai ietekmei dzimumu lomu noteikšanā, turklāt dažādās sabiedrībās novērojamas ir atšķirīgas dzimumu lomu izpausmes, var uzskatīt, ka tieši sabiedrībās eksistējošie uzskati ir cēlonis dzimumu lomu veidošanai. Sabiedrības uzskatu dēļ rodas priekšstati par pareizu uzvedību atbilstoši katram dzimumam. Gandrīz katrā sabiedrībā var novērot šādu saikni starp dzimumu uzvedību un sabiedrībā valdošajām idejām. Dažreiz tiek runāts, ka šāda veida dzimumu socializācija attīstās dzimumu nevienlīdzības kontekstā, kā arī līdz ar sabiedriskās kārtības tieksmi pastiprināt dominantās grupas, bieži vīriešu, stāvokli.⁴¹

Tāpat kā sabiedrība formulē dažādas dzimumu lomas, tā arī nosaka dažādu līmeņu sankcijas, tiem, kas no tām atkāpsies. Pie šīm lomām bērnus sāk pieradināt jau no agras bērnības. Tā, piemēram, socioloģe Lenore Vaicmana (Lenore Weitzman) ir norādījusi, ka līdz sešu gadu vecumam meitenes un zēni spēj atšķirt sievietes un vīriešus un noteikt, kādas īpašības ir piemērotas katram no dzimumiem. Tāpat viņi spēj paši pielāgoties un rīkoties atbilstoši dzimumu lomām. Bērni sieviešu un vīriešu lomas iemācās noteikt, vērojot pieaugušos sev

teorijas izklāstu, bakalaura darba autore turpmāk darbā jēdzienu “dzimtes lomas” vietā lieto jēdzienu “dzimumu lomas”.

³⁹ Dulin A. M. A lesson on social role theory: an example of human behavior in the social environment theory. *Advances in Social Work*. 2007. 8 (1): 104-112.

⁴⁰ Gardner S. Choice theory: gender roles and identity. *International Journal of Choice Theory and Reality Therapy*. 2015. 35 (1): 31-36.

⁴¹ Ampofo A. A. "When men speak women listen": gender socialisation and young adolescents' attitudes to sexual and reproductive issues. *African Journal of Reproductive Health*. 2001. 5 (3): 196-212.

apkārt. Pieaugušie parasti bērniem iemāca, kā pareizi ir jāuzvedas, un, lietojot dažādus verbālus vai materiālus apbalvojumus vai sodus atkarībā no bērna uzvedības, mācīto pastiprina.⁴²

Tikmēr E. Očiai atzīmē, ka pēdējo 50 gadu laikā veiktie pētījumi norāda uz to, ka modernizācijas, industrializācijas un kapitālisma attīstība bija tie procesi, kas izveidoja vai stiprināja privātās un publiskās sfēras sadalījumu. Tā arī dzimumu lomu ziņā modernizācija ir novedusi pie darba dalīšanas pēc dzimuma, radot ideju par iztikas pelnītāju vīru, kas darbojas publiskajā sfērā, un mājsaimnieci sievu, kas atbild par mājas darbiem un bērna aprūpi privātajā ģimenes sfērā.⁴³

Sievietes tradicionālā dzimuma loma tika definēta 20. gadsimta 50. gados, un tā bija koncentrēta tieši uz mājsaimnieces darbu.⁴⁴ Pēc sociologa Kaku Sečijamas (Kaku Sechiyama) vārdiem, mājsaimnieces lomu sievietēm piešķir tieši sabiedrībās, kuras ir piedzīvojušas zināma līmeņa industrializāciju.⁴⁵ Arī tolaik vīrieši tika nostrādīnāti darba vietā, bet sievietēm arvien biežāk sievietēm nācās palikt mājās. Šis process paplašināja sievietes pienākumus kā bērnu aprūpētājai un sāka veidot ideālo mātes lomas konceptu. Tāpat tas vēlāk stiprināja apgalvojumu, ka sievietēm ir dabas dotas spējas un īpašības pārraudzīt privāto sfēru un veikt bērnu aprūpi, pie reizes mācot viņiem sabiedrības normas.⁴⁶

Vācu socioloģe Marija Mīsa (Maria Mies) izveidoja sievietes – mājsaimnieces jomas konceptu, lai aprakstītu darba dalīšanu pēc dzimuma. Pēc viņas vārdiem, mājsaimniece ir sieviete, ko uztur iztikas pelnītājs vīrietis. Viņa ir rakstījusi, ka mājsaimnieces koncepts tika radīts, lai no idejas par darbu tiktu atvienots darbu kopums, kas saistīts ar dzīvības reprodukciju – dzimšana, bērnu audzināšana un mājas darbi.⁴⁷ Tikmēr K. Sečijama atzīmē, ka daudzās sabiedrībās sievietes nav pietiekami izglītotas, lai darītu ko citu mājsaimnieces lomas izpildes vietā.⁴⁸

Tikmēr I. Hama norāda, ka, laikam ejot, skatupunkts, no kura raugās uz ģimenes un sabiedrības attiecībām mainās – ģimene vairs netiek uzskatīta par īpašu privātu teritoriju, kas ir

⁴² Ampofo A. A. "When men speak women listen": gender socialisation and young adolescents' attitudes to sexual and reproductive issues. *African Journal of Reproductive Health*. 2001. 5 (3): 196-212.

⁴³ Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd., 2008. P. 4.

⁴⁴ Sultan, R. S., Khan S. K., Juzer M. Emergence of egalitarianism by gender role dynamics in family system (sociological perspective). *New Horizons*. 2017. 11 (1): 1-17.

⁴⁵ Sechiyama, K. *Patriarchy in East Asia: A Comparative Sociology of Gender*. Leiden: Brill, 2013. P. 27.

⁴⁶ Sultan, R. S., Khan S. K., Juzer M. Emergence of egalitarianism by gender role dynamics in family system (sociological perspective). *New Horizons*. 2017. 11 (1): 1-17.

⁴⁷ Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd., 2008. P. 4.

⁴⁸ Sechiyama, K. *Patriarchy in East Asia: A Comparative Sociology of Gender*. Leiden: Brill, 2013. P. 27.

nodalīta no sabiedrības.⁴⁹ E. Očiai atzīmē, ka arī dzimumu lomās arī notiek pārmaiņas, ko izraisa izmaiņas bērnu aprūpes praksē. Katrai sabiedrībai savas tradīcijas bērnu aprūpē un katrā sabiedrībā to veic vairāki cilvēki, tomēr, laikam ejot, izmainās tas, kādi tieši cilvēki ir pieejami bērna aprūpei un kāda ir viņu nozīme. Nozīmīga parādība mūsdienu bērnu aprūpē ir aprūpes pienākuma fokusēšana uz mātēm. Pētnieki norāda, ka tas varētu arī būt saistīts ar sievietes – mājsaimnieces lomu.⁵⁰

Zīmīgi parādība bija, ka 20. gadsimta beigās ir krasi samazinājusies vīrieša loma kā apgādātājam. Ekonomiskā lejupslīde un paaugstinātais bezdarba līmenis, kas sākās pēc 1980. gada izveidoja nepieciešamību vīriešiem paļauties uz otru ienākumu avotu ģimenē.⁵¹ Tikmēr sievietēm pēckara sabiedrībā radās iespējas izglītoties. K. Sečijama norāda, ka tas bija saistīts ar mājsaimnieces lomas modernizēšanos. Tā rezultātā sievietes, kuras bija ieguvušas vidusskolas vai augstāka līmeņa izglītību, saņēma arvien vairāk darba iespēju, un pamazām uzmanību sāka piesaistīt ideja par karjeras sievieti. Sievietes, it īpaši tās, kuras bija ieguvušas augstāko izglītību, apjauta, ka viņām ir vairāk iespēju arī ārpus mājas un mājas darbu pienākumiem.⁵² Līdz ar to 20. gadsimta otrajā pusē, pēc Otrā pasaules kara, viena no visspilgtākajām parādībām sabiedrībā bija precējušos sieviešu, it īpaši jauno māmiņu un bijušo mājsaimnieču, nodarbinātības līmeņa pieaugums.⁵³ Kopš tā laika arvien vairāk ģimeņu paļaujas uz sievietēm kā iztikas pelnītājām, jo viņām pieaug iespējas strādāt un pelnīt darba tirgū.⁵⁴ Rezultātā var teikt, ka dzimumu lomu ideoloģijā ir notikušas pārmaiņas, un laika gaitā sievietes sāk ieņemt vēl vienu lomu – iztikas pelnītājas lomu.

⁴⁹ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 36. lpp.

⁵⁰ Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd., 2008. P. 31.

⁵¹ Zuo J., Tang S. Breadwinner status and gender ideologies of men and women regarding family roles. *Sociological Perspectives*. 2000. 43 (1): 29-43.

⁵² Sechiyama, K. *Patriarchy in East Asia: A Comparative Sociology of Gender*. Leiden: Brill, 2013. P. 42.

⁵³ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 37. lpp.

⁵⁴ Zuo J., Tang S. Breadwinner status and gender ideologies of men and women regarding family roles. *Sociological Perspectives*. 2000. 43 (1): 29-43.

2. Sievietes loma dienvidkorejiešu ģimenē

Korejiešu sabiedrībā ģimene tiek uzskatīta par sabiedrības galveno pamatvienību.⁵⁵ 20. gadsimtā Koreja piedzīvoja neticami strauju industrializācijas procesu, sociālās struktūras izmaiņas un politisku demokratizāciju, taču par spīti lielajām pārmaiņām ģimene palika sabiedrības centrā un saglabāja ietekmi uz sabiedrisko kārtību un privāto dzīvi.⁵⁶

Bakalaura darba pirmajā nodaļā tika skaidrota ģimene un dzimumu lomas no to teorētiskā, vispārējā viedokļa. Kaut arī dienvidkorejiešu ģimenēm, to pazīmēm un tradīcijām ir kopīgas iezīmes ar vispārējiem konceptiem, šajos aspektos var arīdzan novērot unikālas pazīmes un īpašības.

Dienvidkorejiešu ģimenēm piemīt tādas universālas funkcijas kā dzimumattiecības, reprodukcijas, bērnu socializēšanas un emocionālā funkcija. Tajā pašā laikā tām ir raksturīgas, pēc I. Hamas vārdiem, unikālas funkcijas: atpūtas funkcija, sociālās drošības funkcija, statusa mantošanas funkcija, dzimumu lomu socializācijas funkcija un mājas darbu funkcija.⁵⁷

Dienvidkorejā tradicionāli ģimenēm bija raksturīga forma, kurā vecāku pirmā, gados vecākā atvase arī pieaugot paliek dzīvot viņu mājoklī kopā ar savu laulāto partneri, tādējādi iznāk, ka jaunā pāra bērni uzauga savu vecvecāku mājās.⁵⁸ Tas bija paplašinātās ģimenes formas paveids. Tomēr industrializācijas process ietekmēja ģimenes formas izmaiņas. Tradicionāli Korejas sabiedrībai bija raksturīgas lielas ģimenes, jo tika uzskatīts, ka daudz bērnu, it īpaši, dēli, nesīs lielu labklājību.⁵⁹ Taču, tā kā tiek uzskatīts, ka industriālās sabiedrībās mazas ģimenes ir izdevīgākas un vēlamākas nekā lielas,⁶⁰ Dienvidkorejas valdība ieviesa ģimenes plānošanas politiku, kas noteica ideālo bērnu skaitu. Tādējādi spiediens uz ekonomisko izaugsmi, ko izraisīja iedzīvotāju skaita pieauguma ātrums, tika novērsts, un ģimeņu lielums strauji samazinājās.⁶¹

⁵⁵ Cho H., Surendra L., Cho H. *Contemporary South Korean Society: A Critical Perspective*. Abingdon: Routledge, 2013. P. 44.

⁵⁶ Kim Y. (ed.). *Routledge Handbook of Korean Culture and Society*. New York: Routledge, 2017. P. 6.

⁵⁷ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 65. lpp.

⁵⁸ Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd. 2008. P. 28.

⁵⁹ Chin M., Lee J., Lee S., Son S., Sung M. Family policy in South Korea: development, current status, and challenges. *Journal of Child and Family Studies*. 2012. 21 (1): 53-64.

⁶⁰ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 58. lpp.

⁶¹ Ibid., 59. lpp.

Līdz ar to mūsdienās korejiešu ģimenēm pārsvarā ir raksturīga nukleārās ģimenes forma, taču vienlaikus var novērot, ka tiek uzturētas ciešas saiknes ar radniekiem.⁶² Vēsturniekiem pētot dienvidkorejiešu ģimenes, bieži novērojama ir arī nukleāro ģimeņu pāreju uz paplašinātu ģimenes formu. Šāds process parasti notiek gadījumos, kad ģimenes vecākā paaudze vecumdienās vairs nespēj parūpēties par sevi, vai arī tikai viens no vecākiem ir dzīvs. Tādās reizēs ģimenes vecākais dēls vai arī tas bērns, kurš to var finansiāli atļauties, uzņem savus vecākus vai vecāku dzīvot viņa aprūpē, tādējādi paplašinot savas ģimenes formu.⁶³

Tāpat pirmajā nodaļā tika noskaidrots, ka par tradicionālo dzimumu lomu sievietēm tiek uzskatīta mājsaimnieces loma, bet, laikam ejot, arvien vairāk sieviešu savās ģimenēs sāk ieņemt arī iztikas pelnītājas lomu. Austrumu Āzijas sabiedrībām tradicionāli ir raksturīga hierarhija un strikti nodalītas dzimumu lomas, turklāt vēl joprojām ir vērojama patriarhāta dominance, kamēr sievietes sastopas ar dažādiem šķēršļiem, kas kavē pilnībā iesaistīties ekonomiskajā sfērā.⁶⁴

Līdzīgi arī Dienvidkorejas sabiedrībā ir īpaši izteikta darba dalīšana pēc dzimuma.⁶⁵ Tas ir noticis saskaņā ar konfūcisma noteikto dzimumu nodalīšanu, kā rezultātā sievietes tika piesaistītas vienai sfērai.⁶⁶ Tāpat konfūcisms ir atstājis lielu iespaidu uz dienvidkorejiešu sabiedrību un ģimeņu tradīcijām. Ilgu laiku ģimenēm pašām bija jāparūpējas par dažādiem ar savu dzīvi saistītiem jautājumiem.⁶⁷ Dzimumu lomu ziņā tas tradicionāli veidoja uzskatu, ka ģimenē ir vīrietim ir jāieņem tēva un iztikas pelnītāja loma, bet no sievietes tiek gaidīta mājsaimnieces un mātes lomas izpilde.⁶⁸ Tā arī mātēm ir uzlikta īpaši liela atbildība kā bērnu aprūpētājām, kaut arī dienvidkorejiešu sabiedrībā valda uzskats, ka bērnu aprūpe ir nozīmīgs uzdevums abiem vecākiem.⁶⁹

⁶² Choi J. et al. (ed.). *Understanding Contemporary Korean Culture*. Paju: Jimoondang, 2011. P. 66.

⁶³ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 60. lpp.

⁶⁴ Qian Y., Sayer L. C. Division of labor, gender ideology, and marital satisfaction in East Asia. *Journal of Marriage and Family*. 2016. 78 (4): 383-400.

⁶⁵ Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd. 2008. P. 64.

⁶⁶ Sechiyama, K. *Patriarchy in East Asia: A Comparative Sociology of Gender*. Leiden: Brill, 2013. P. 146.

⁶⁷ Chin M., Lee J., Lee S., Son S., Sung M. Family policy in South Korea: development, current status, and challenges. *Journal of Child and Family Studies*. 2012. 21 (1): 53-64.

⁶⁸ Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd. 2008. 68. lpp.

⁶⁹ Ibid., P. 64.

Mājas darbu darīšana un bērnu audzināšana jau tradicionāli tika uzskatīti par sievietes primārajiem uzdevumiem, kamēr darbošanās ekonomiskajā jomā bija otršķirīga lieta.⁷⁰ I. Hama norāda, ka vēl mūsdienās sievietes ir galvenās atbildīgās par mājas darbiem, taču šis uzskats pamazām mainās. Jauno paaudžu vidū var novērot, ka gados jaunāki vīrieši pret šo uzvedumu attiecas atbildīgāk un uzskata, ka darbi ir jādala.⁷¹ Arī sievietes ir kļuvušas ekonomiski neatkarīgākas.⁷² 20. gadsimtā notikušās Korejas straujās industrializācijas un modernizācijas rezultātā, ievērojami uzlabojās gan korejiešu sieviešu izglītības līmenis, gan arī situācija nodarbinātības jautājumā.⁷³

Lai sīkāk noskaidrotu, kādu lomu sievietes ieņem dienvidkorejiešu ģimenē, un turpinājumā varētu pēc iespējas precīzāk veikt romāna “Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā” analīzi, bakalaura darba otrajā nodaļā tiks skaidrota sievietes tradicionālā jeb mājsaimnieces loma un jaunāko laiku izmaiņu gaitā radusies iztikas pelnītājas loma, tāpat kā šo lomu izpaušmes, īpaši koncentrējoties uz laika posmu no 20. gadsimta 60. gadiem līdz pat 21. gadsimtam jeb mūsdienām.

2.1. Sievietes – mājsaimnieces loma

Mājsaimnieču fenomens Dienvidkorejā parādījās 20. gadsimta 70. gadu otrā pusē. Tolaik ģimenēs pieauga ienākumi, līdz ar to sievietēm radās iespēja kļūt par mājsaimniecēm.⁷⁴ Kaku Sečijama definē mājsaimniecī kā “precējušos sievieti, kas ir ekonomiski atkarīga no viņas vīra ienākumiem un ir atbildīga par mājas darbiem – tādiem darbiem, kas nav iekļauti ražošanas sfērā”.⁷⁵ Līdz ar to var teikt, ka mājsaimnieces lomā var ietilpt dažādas citas lomas. Dienvidkorejietēm laulība ir ļoti cieši saistīta ar bērnu dzemdēšanu, ģimenes locekļu, it īpaši bērnu un vīra vecāku, aprūpi un mājas darbiem.⁷⁶ Tātad, ņemot vērā, ka par mājsaimniecēm uzskata tieši precējušās sievietes, kas strādā mājās, veicot mājas darbus un bērnu aprūpi, turklāt

⁷⁰ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한한주, 1995. 63. lpp.

⁷¹ Choi J. et al. (ed.). *Understanding Contemporary Korean Culture*. Paju: Jimoondang, 2011. P. 64.

⁷² Qian Y., Sayer L. C. Division of labor, gender ideology, and marital satisfaction in East Asia. *Journal of Marriage and Family*. 2016. 78 (4): 383-400.

⁷³ Cheung A. K. L., Kim E. H. Domestic labor, attitudes, and women's marital satisfaction: a longitudinal study in Korea. *Journal of Family Issues*. 2018. 39 (16): 3931-3955.

⁷⁴ Sechiyama, K. *Patriarchy in East Asia: A Comparative Sociology of Gender*. Leiden: Brill, 2013. P. 151.

⁷⁵ *Ibid.*, P. 27.

⁷⁶ Kim E. H., Cheung A. K. L. Women's attitudes toward family formation and life stage transitions: a longitudinal study in Korea. *Journal of Marriage and Family*. 2015. 77: 1074-1090.

nepelna par to naudu,⁷⁷ var uzskatīt, ka mājsaimnieces loma sevī iekļauj gan sievas, gan mātes lomu.

Lai skaidrotu sievas lomu dienvidkorejiešu ģimenē, ir jārunā par dienvidkorejiešu laulības dibināšanas tradīcijām. Dienvidkorejas sabiedrības idejas par vīra un sievas, kā arī ģimenes attiecību veidošanu atšķiras no rietumos ierastā. Kaut arī prozas darbi, kas saglabājušies no Gorjo dinastijas (918-1392) un vēl senākiem laikiem vēsta, ka mīlestībā balstītas vīrieša un sievietes attiecības pastāvēja, sākoties Džosonas dinastijai, izplatījās konfūcisma idejas par pēctecību pa tēva līniju, sabiedrību, kurā dominē vīrietis un dzimumu nodalīšanu. Tolaik stiprinājās ideja, ka laulības ir kā divu ģimeņu apvienošanas simbols, nevis apliecinājums romantiskai mīlestībai, kas ilgs uz mūžu. Tā kā vīrs un sieva vieno divas ģimenes, viņu pienākums ir nodrošināt šo dzimtu turpināšanos.⁷⁸ Līdz ar to vecāku viedoklim ilgi bija liela nozīme laulību organizēšanā. 1992. gadā apkopotie Dienvidkorejas Veselības un sociālo lietu institūta (한국보건사회연구원; Korea Institute for Health and Social Affairs) dati rāda, ka 43% no visām 1964. gadā un agrāk veiktām laulībām tika noorganizētas tikai pateicoties vecākiem. Tādējādi var teikt, ka senāk pārsvarā tika rīkotas sarunātās laulības.⁷⁹

Lai arī vietām sabiedrībā vēl var manīt iepriekš minēto tradicionālo uzskatu par ģimeni kā divu ģimeņu savienību, līdz ar industriālās sabiedrības aizsākumu sāka izplatīties uzskati par romantisku mīlestību laulības pamatā, kā arī laulību kā divu indivīdu savienību. Vēl 20. gadsimta 70. gados par laulāšanās iemeslu galvenokārt uzskatīja ģimenes pēctecības turpināšanu, bet 80. gados lielākoties par laulību iemeslu un mērķi uzskatīja mīlestību.⁸⁰

Hjodže Li ir norādījusi, ka mūsdienās eksistē trīs laulības partnera izvēlēšanās veidi. Ja šo izvēli veic citi, tās ir sarunātās laulības (중매혼). Gadījumos, kad paši iesaistītie cilvēki izlemj precēties, tās ir mīlestības laulības (연애결혼). Kā trešo veidu H. Li min starpnieka laulības (중간혼; 중간 – vidus), kas ir radies, laika gaitā mainoties tradicionālajai sabiedrībai un sarunāto laulību formai. Atkarībā no situācijas tai var būt divi paveidi – vai nu vecākiem ir tiesības izvēlēties kandidātu, kuru viņu atvase pēc tam satiks un galu galā izlems, vai akceptēt, vai arī atvase brīvi satiekas ar dažādiem cilvēkiem, līdz atrod sev tīkamu kandidātu un, sagaidot

⁷⁷ Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd., 2008. P. 4.

⁷⁸ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 139. lpp.

⁷⁹ Ibid., 140. lpp.

⁸⁰ Ibid., 141. lpp.

apstiprinājumu no vecākiem, organizē kāzas.⁸¹ Tas rāda, ka vecākiem vēl aizvien ir nozīmīga loma sava bērna laulību jautājumā. K. Sečijama atzīmē, ka pat tajos Dienvidkorejas reģionos, kur mīlestības laulība ir kļuvusi par ierastu lietu, sievietei un vīrietim nekad nav dotas pilnībā brīvas izvēles iespējas attiecībā uz laulības savienības slēgšanu.⁸² Tomēr I. Hama norāda, ka mūsdienās vecāku ietekme laulības un partnera izvēles jautājumā ir krietni mazinājusies.⁸³

Dienvidkorejā jau kopš seniem laikiem ir svarīga laulību izmaksu tradīcija. Kādreiz šis process bija sava veida apstiprinājums laulības dibināšanai.⁸⁴ Mūsdienās vēl aizvien laulības izmaksu sadale ir gana svarīgs jautājums. Dienvidkorejiešu socioloģes Moranas Kimas (김모란; Kim Mo-ran) 1992. gadā veiktais pētījums par laulības izmaksu sadali vidusmēra ģimenēm rādīja, ka zīmīgi liela atbildība šajā ziņā bija tieši topošajai sievai un viņas ģimenei. Saskaņā ar pētījuma rezultātiem 66,3% gadījumu laulības izmaksas uzņemas līgavas puse. Salīdzinājumam 56,3% gadījumu līgavaiņa puse bija tā, uzņemas laulību izmaksu segšanu.⁸⁵ Tā kā ar laulības izmaksām palīdz arī vecāki, tas vēlreiz atgādina par sievas un vīra lomu savu atvašu laulības organizēšanas procesā, kā arī norāda uz to, ka atšķirībā no rietumiem Dienvidkorejā laulība ne vienmēr nozīmē finansiālu neatkarību no vecākiem.⁸⁶ I. Hama gan atzīmē, ka mūsdienās liela daļa precinieku spēj paši segt savu laulību izdevumus, neprasot palīdzību no vecākiem.⁸⁷ Var teikt, ka mūsdienās finansiālā neatkarība pieaugušo ģimenes atvašu un vecāku starpā kļūst arvien lielāka, un tas attiecas uz abām pusēm. Tā, piemēram, I. Hama norāda, ka četri no desmit precējušiem korejiešiem dzīvo tuvu savu vecāku mājoklim nevis ar mērķi viņus uzturēt, bet gan tādēļ, ka paši tā izvēlējās.⁸⁸

Vienlīdz svarīgs aspekts laulību izmaksu segšanas tradīcijā ir jaunlaulāto mājokļa sagādāšana, kas kļūva īpaši nozīmīga līdz ar nukleāro ģimeņu skaita pieaugumu, jo šī ģimenes forma ir koncentrēta tieši uz laulāto pāri. Saskaņā ar tradīciju topošais vīrs, vajadzības gadījumā saņemot finansiālu palīdzību no savas ģimenes, nopērk mājokli, bet sievas pienākums ir to iekārtot un sagatavot visu mājsaimniecībai nepieciešamo. Laikā, kad svarīgs jautājums sabiedrībā ir dzimumu vienlīdzība, tiek runāts par to, ka šī tradīcija nav līdzvērtīga abām pusēm,

⁸¹ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 153. lpp.

⁸² Sechiyama, K. *Patriarchy in East Asia: A Comparative Sociology of Gender*. Leiden: Brill, 2013. P. 166.

⁸³ Choi J. et al. (ed.). *Understanding Contemporary Korean Culture*. Paju: Jimoondang, 2011. P. 62.

⁸⁴ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 88. lpp.

⁸⁵ Ibid., 156. lpp.

⁸⁶ Ibid., 155. lpp.

⁸⁷ Choi J. et al. (ed.). *Understanding Contemporary Korean Culture*. Paju: Jimoondang, 2011. P. 63.

⁸⁸ Ibid., P. 66.

tāpēc ka vīrs iegādāto mājokli iegūst savā īpašumā, bet sievietei nav līdzīgas iespējas, jo viņa nodrošina tikai nepieciešamo sadzīvei.⁸⁹ I. Hama norāda, ka saskaņā ar pētījumu datiem viens no diviem jaunlaulāto pāriem kopdzīvi uzsāk īrētā mājoklī. Tikmēr viens no pieciem pāriem izvēlas kopdzīvi sākt pie vīra vecākiem.⁹⁰

Kamēr parasti ģimenes galvenie iztikas pelnītāji ir vīrieši, sievietēm tiek uzticēta finanšu pārraudzīšana. Nerakstīts pienākums, ko veic sievas, ir naudas krāšana bērnu izglītībai vai arī nākotnes laulībai. Tādējādi var teikt, ka sievietes, kas pilda sievas lomu, cenšas nodrošināt sava bērna nākotni. Gadījumos, kad ģimenei pieder lieli īpašumi, tos pārvalda sieva kopā ar vīru.⁹¹ Iespējams, šis uzdevums sievietēm sievas un mājsaimnieces lomā tika piešķirts līdz ar valsts attīstības periodā izveidoto ģimenes plānošanas politiku. Tās mērķis bija ne tikai bērnu skaita samazināšana, bet tā mudināja sievietes arī plānot savu mājsaimniecību budžetus un sekot līdzī tēriņiem. Socioloģe Sungsuka Muna (Seungsook Moon) norāda, ka tādā veidā valsts pastiprināja tradicionālo darba dalīšanu pēc dzimuma, kas oriģināli balstījās sabiedrības pieņemtajā ideālā par “gudru māti un labu sievu”.⁹²

Tikmēr sabiedrības uzskati saistībā ar mātu pienākumiem koncentrējas uz diviem aspektiem – patrilinearitātes principiem un konfūcismu, kā aizsākums Korejā ir Džosonas dinastija (1392-1910).⁹³ Tradicionāli sievietēm bija jāseko konfūcisma normām, kas nostādīja ģimenes sievietes pakļautā lomā. Saskaņā ar konfūcismu bija jāpilda rituāli, kuru mērķis bija veicināt vīriešu līnijas pēctecību un ģimenes īpašuma mantošanu.⁹⁴ Sievietes tika atzinīgi novērtētas tad, kad viņas savam vīram, ģimenes galvai, dzemdēja mantiniekus dēlus, kā arī palīdzēja vīram un dēliem sasniegt panākumus sabiedrības dzīvē, pašas gādājot par mājas darbiem un bērnu audzināšanu. Uzaudzīnot panākumiem bagātu dēlu, sievietes ieguva publisku atzinību.⁹⁵ Tāpat patriarhālo ideju dēļ, sievietei apprecoties, viņa tika uzskatīta par nepiederošu savai bioloģiskajai ģimenei, un, līdz kamēr nedzemdēja vīram bērnu, it īpaši dēlu, viņu

⁸⁹ 여성한국사학회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 100. lpp.

⁹⁰ Choi J. et al. (ed.). *Understanding Contemporary Korean Culture*. Paju: Jimoondang, 2011. P. 63.

⁹¹ Ibid.

⁹² Kim Y. (ed.). *Routledge Handbook of Korean Culture and Society*. New York: Routledge, 2017. P. 60.

⁹³ Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd., 2008. P. 72.

⁹⁴ Sechiyama, K. *Patriarchy in East Asia: A Comparative Sociology of Gender*. Leiden: Brill, 2013. P. 145.

⁹⁵ Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd., 2008. P. 72.

neuzskatīja par piederošu arī vīra ģimenei.⁹⁶ I. Hama gan atzīmē, ka pēc 1997. gada finanšu krīzes patriarhāta ideoloģija Dienvidkorejā ir izzudusi vai vismaz samazinājusies.⁹⁷

Dibinot laulību, korejietēm ir raksturīga visai ātra kļūšana par mātēm.⁹⁸ Pētījumi rāda, ka parasti korejiešu sievietes apprecas un dzemdē pirmos bērnus vidēji 30 gadu vecumā.⁹⁹ Tomēr šajā ziņā mūsdienu Dienvidkorejas sabiedrībai ir īpaši nopietna problēma – zems dzimstības līmenis. Saskaņā ar Ekonomikas sadarbības un attīstības organizācijas OECD datiem, 1970. gadā Dienvidkorejā dzimstības koeficients bija 4.530 bērni uz sievieti. 2000. gadā tas samazinājās uz 1.470, bet 2017. gadā tas bija 1.050.¹⁰⁰ 2018. gadā šis koeficients bija samazinājies vēl vairāk, sasniedzot viszemāko rādītāju pasaulē – 0.98 jeb mazāk kā viens bērns vienai sievietei.¹⁰¹ Statistikas datu ziņā dzimstības koeficienta samazināšanās nozīmē, ka korejiešu ģimenēm piemīt līdzīga izvēle radīt maz pēcnācēju.¹⁰² Šī lejupslīde ir tiešas sekas ģimenes plānošanas politikai, kā arī bērnu samazinātajai ekonomiskajai vērtībai mūsdienu sabiedrībā – bērni vairs netiek uzskatīti par darbaspēku līdzīgi kā bija agrārajā sabiedrībā.¹⁰³ Savukārt K. Sečijama atzīmē, ka bieži dzimstības koeficienta kritums tiek skaidrots ar to, ka sociālā sistēma un vīriešu uzskati nespēj aprast ar to, ka sieviešu nodarbinātība pieaug. Tajā pašā laikā nevar gluži teikt, ka dzimstības līmenis pacelsies, ja vien sabiedrība sievietēm nodrošinās iespēju veiksmīgi strādāt ārpus mājām. K. Sečijama norāda, ka tā vietā var uzskatīt, ka dzimstības līmeni iespaido ekonomiski faktori, jo tas samazinājās pēc 1997. gada Āzijas ekonomikas krīzes.¹⁰⁴

Statistikas datu ziņā dzimstības koeficienta samazināšanās nozīmē, ka korejiešu ģimenēm piemīt līdzīga izvēle radīt maz pēcnācēju. Taču socioloģe Dukhi Ganga (강득희; Kang Deuk-hee) atzīmē, ka saskaņā ar patriarhālo ideju, ka ģimenē ir jābūt vismaz vienam dēlam, sievietes nereti mēdza izvēlēties veikt abortu, ja gaidāmais bērns ir meitene. To var novērot arī jaundzimušo dzimuma attiecības datus. 1988. gadā tie rādīja, ka uz 100 meitenēm

⁹⁶ Cho H., Surendra L., Cho H. *Contemporary South Korean Society: A Critical Perspective*. Abingdon: Routledge, 2013. P. 44.

⁹⁷ Choi J. et al. (ed.). *Understanding Contemporary Korean Culture*. Paju: Jimoondang, 2011. P. 71.

⁹⁸ Kim E. H., Cheung A. K. L. Women's attitudes toward family formation and life stage transitions: a longitudinal study in Korea. *Journal of Marriage and Family*. 2015. 77: 1074-1090.

⁹⁹ Cheung A. K. L., Kim E. H. Domestic labor, attitudes, and women's marital satisfaction: a longitudinal study in Korea. *Journal of Family Issues*. 2018. 39 (16): 3931-3955.

¹⁰⁰ OECD. Fertility Rates, 2019. <https://data.oecd.org/pop/fertility-rates.htm> [Skatīts 21.12.2019.]

¹⁰¹ J. Kwon, J. Yeung. South Korea's fertility rate falls to record low. <https://edition.cnn.com/2019/08/29/asia/south-korea-fertility-intl-hnk-trnd/index.html> [Skatīts 21.12.2019.]

¹⁰² 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 112. lpp.

¹⁰³ Choi J. et al. (ed.). *Understanding Contemporary Korean Culture*. Paju: Jimoondang, 2011. P. 70.

¹⁰⁴ Sechiyama, K. *Patriarchy in East Asia: A Comparative Sociology of Gender*. Leiden: Brill, 2013. P. 249.

dzima 112.9 zēni,¹⁰⁵ bet 1990. gadā rekordaugsto 116.6.¹⁰⁶ Pēc tam gan tika novērota šī rādītāja samazināšanās – 2000. gadā tas bija 110.2, 2009. gadā 106.4¹⁰⁷, bet 2011. gadā rādītājs bija nokritis līdz 105.7 zēniem uz 100 meitenēm.¹⁰⁸ Tātad var redzēt, ka, dzimstības līmenim krītot pēc 1970. gada, vēlēšanās pēc pēcnācēja dēla saglabājās, kaut arī, laikam ejot, šīs idejas nozīme kļūst mazāka.¹⁰⁹ Arī I. Hama norāda, ka jautājumā par to, kādus bērnus dienvidkorejieši vēlas, lielākā daļa aizvien dod priekšroku dēlam.¹¹⁰

Tā kā mājsaimnieču ikdienas darbā bieži daudz laika tiek atvēlēts bērnu aprūpei, pēdējos gados daudz pētījumu daudz fokusējas uz aprūpes izpēti. Aprūpe tiek definēta kā darbs, kurā pieskata bērnus un palīdz tiem vai, piemēram, veciem cilvēkiem un citiem pieaugušajiem, kam palīdzība ir nepieciešama. Kaut arī šos pienākumus visbiežāk veic sievietes, E. Očiai norāda, ka nav pamata domāt, ka tie attiecas tikai uz viņām. Tā, piemēram, senatnē aprūpi veica vīrieši. Mūsdienās darbojas arī iestādes, kas ir speciāli paredzētas aprūpes veikšanai, piemēram, dienas aprūpes centri.¹¹¹ Dienvidkorejā bērnu aprūpei īpaši paredzētas tādas iestādes kā *noribang* (놀이방), kas ir dienas aprūpes centri bērniem 1-3 gadu vecumā, bērnudārzi, kam ir savas izglītības programmas, un *oriničib* (어린이집), kā programmas fokusējas uz bērna labklājību.

¹¹² Tomēr tikai 29% no mātēm, kam ir mazi bērni, izmanto bērnu aprūpes iestādes, jo neuzticas to darba kvalitātei. Tā vietā 62% no šādām sievietēm izvēlas vērsties pēc palīdzības pie radniekiem,¹¹³ neatkarīgi no tā, vai tie nāk no vīra vai sievas puses. Palīdzēt var arī kopienas un draugi, kas sniedz informatīvu vai emocionālu atbalstu un padomu.¹¹⁴

¹⁰⁵ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 112. lpp.

¹⁰⁶ Cho H., Surendra L., Cho H. *Contemporary South Korean Society: A Critical Perspective*. Abingdon: Routledge, 2013. P. 45.

¹⁰⁷ Korea Statistics. Birth Statistics in 2009. <http://kostat.go.kr/portal/eng/pressReleases/8/10/index.board?bmode=read&aSeq=273490&pageNo=1&rowNum=10&amSeq=&sTarget=exp&sTxt=sex%20ratio> [Skatīts 30.03.2020.]

¹⁰⁸ Korea Statistics. Final Results of Birth Statistics in 2011. <http://kostat.go.kr/portal/eng/pressReleases/8/10/index.board?bmode=read&bSeq=&aSeq=273480&pageNo=1&rowNum=10&navCount=10&currPg=&searchInfo=srch&sTarget=exp&sTxt=sex+ratio> [Skatīts 20.03.2020.]

¹⁰⁹ Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd. 2008. P. 72.

¹¹⁰ Choi J. et al. (ed.). *Understanding Contemporary Korean Culture*. Paju: Jimoondang, 2011. P. 68.

¹¹¹ Ibid., P. 15.

¹¹² Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd. 2008. P. 50.

¹¹³ Chin M., Lee J., Lee S., Son S., Sung M. Family policy in South Korea: development, current status, and challenges. *Journal of Child and Family Studies*. 2012. 21 (1): 53-64.

¹¹⁴ Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd. 2008. P. 50.

Tikmēr tēvi ģimenē tiek uzskatīti par palīgu tikai uz īslaicīgiem brīžiem, jo viņi visbiežāk ir aizņemti darbā, kur ir jāstrādā ilgas stundas.¹¹⁵ Tādējādi var teikt, ka Dienvidkorejas galvenā bērnu aprūpētājas loma attiecas uz māti.¹¹⁶ Vispārīgi gan dienvidkorejietis uzskata, ka bērnu aprūpes jautājums attiecas galvenokārt uz vecākiem, taču tad, ja mātei ir jāstrādā, palīdz bērna vecmāmiņa no mātes puses.¹¹⁷ Strādājošo māmiņu gadījumā palīdz arī citi radnieki, vai arī tiek izvēlēti dienas aprūpes iestāžu pakalpojumi.¹¹⁸

Tā kā dienvidkorejiešu vecākiem viņu bērnu izglītība ir ļoti svarīga, bieži mātes pienākumi mainās, kad atvase kļūst aptuveni 5 gadus veca. Tad par svarīgu lomu mātēm kļūst bērnu izglītošanas pārraudzīšana. Tā, piemēram, kopš 20. gadsimta beigām var novērot parādību, kad mātes veic īslaicīgu emigrāciju uz tādām valstīm kā Kanāda vai ASV, lai nodrošinātu bērniem iespēju mācīties angļu valodu.¹¹⁹ Nereti mātēm piemīt tā sauktais izglītošanas drudzis (angļu v.: educational fever), ko raksturo entuziastiska pieeja bērnu izglītošanas jautājumam, lai sekmētu viņu panākumus šajā jomā.¹²⁰ Tajā pat laikā dedzība izglītoties ir manāma teju visur korejiešu sabiedrībā, un arī tas ir sekas konfūcisma vērtībām un tradīcijām, saskaņā ar kurām ir izplatījusies tendence mācīties un vēlēšanās iegūt noteiktu statusu sabiedrībā.¹²¹

Kopumā laika periods, ko velta bērnu audzināšanai, nav sarucis, kaut arī dzimstības koeficients ir krietni samazinājies. Pētījumi rāda, ka 80 vai vairāk gadus vecas mātes ar deviņiem bērniem ir pavadījušas 40 gadus bērnu audzināšanai. Tikmēr četru bērnu mātes vecumā virs 60 gadiem ir veltījušas 36 gadus bērnu audzināšanai, bet divu bērnu mātes 40 gadu vecumā – 28 gadus. To, ka laiks, ko velta bērnu izglītošanai un aprūpei pieaug, I. Hama skaidro ar faktiem, ka pieaug gan vēlīnu laulību skaits, gan arī vēlēšanās, lai bērnam būtu pēc iespējas augstāks izglītības līmenis. Tas vienlaikus izgaismo korejiešu ģimenēm raksturīgo parādību, ka ģimenē visnozīmīgākā loma ir tieši vecāku – bērnu attiecībām jeb saiknei.¹²²

Mājsaimnieču galvenajos pienākumos ietilpst arī atbildība par mājas darbu darīšanu. 1975. līdz 1988. gadā veiktie pētījumi par mājsaimnieču paradumiem Dienvidkorejā rādīja, ka sievietes mājas darbiem velta vidēji 8 līdz 10 stundas dienā. Zīmīgi, ka mājas darbi sabiedrībā

¹¹⁵ Kim E. H., Cheung A. K. L. Women's attitudes toward family formation and life stage transitions: a longitudinal study in Korea. *Journal of Marriage and Family*. 2015. 77: 1074-1090.

¹¹⁶ Choi J. et al. (ed.). *Understanding Contemporary Korean Culture*. Paju: Jimoondang, 2011. P. 68. P. 57.

¹¹⁷ Ibid., P. 63.

¹¹⁸ Sechiyama, K. *Patriarchy in East Asia: A Comparative Sociology of Gender*. Leiden: Brill, 2013. P. 167.

¹¹⁹ Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd. 2008. P. 51.

¹²⁰ Ibid., P. 72.

¹²¹ Kim Y. (ed.). *Routledge Handbook of Korean Culture and Society*. New York: Routledge, 2017. P. 9.

¹²² Choi J. et al. (ed.). *Understanding Contemporary Korean Culture*. Paju: Jimoondang, 2011. P. 71.

netiek atzīti par augstvērtīgu darbu, tādējādi ietilpstot citā darba kategorijā. Kaut arī mājsaimnieces vēl aizvien velta daudz laika mājas darbiem, sabiedrisko ēstuvju attīstība,¹²³ kā arī mājas kopšanas darbu palīglīdzekļu modernizācija un attīstība ir krietni samazinājusi mājas darbu uzlikto noslogojumu.¹²⁴ Sociologi Adams K. L. Čengs (Adam K. L. Cheung) un Erina H. Kima (Erin H. Kim) 2018. gadā publicēja 2007.-2008. gadā veiktu pētījumu, kurā atklājās, ka gados jaunākas sievietes velta mājas darbiem ilgāku laiku (2180 minūtes nedēļā) nekā vecākas (1204 minūtes nedēļā). To var izskaidrot ar faktu, ka tieši 30-40 gadu vecumā mājas darbu slogs ir vislielākais, un tas sāk samazināties aptuveni 40-45 gados. Tas ir saistīts ar to, ka 30-40 gadu vecumā mājas darbu ziņā liels laiks atvēlēts tiek bērnu aprūpei, bet 40-45 gadu vecumā bērni sāk iet skolā, tāpēc noslodze mazinās.¹²⁵

Tikmēr mājsaimnieču veikto mājas darbu kvalitāte tiek vērtēta arvien kritiskāk. I. Hama norāda, ka tas ir saistīts ar to, ka bērnu psiholoģiskās un sociālo attīstības, kā arī ģimenes locekļu emocionālo vajadzību dēļ rodas arvien vairāk gaidu un prasību.¹²⁶ Līdz ar to mājsaimniecēm ir jāuzņemas arī tēriņi, kas šajā ziņā ir vajadzīgi mājas darbu veikšanai.¹²⁷

2.2. Sievietes – iztikas pelnītājas loma

Dienvidkorejas sabiedrībā sievietes – iztikas pelnītājas loma ir samērā jauna parādība, un tā nav tik izplatīta kā sievietes – mājsaimnieces loma. Tam par iemeslu var minēt to, ka Dienvidkorejas, tāpat kā Japānas, kultūra precētu sieviešu un mātu nodarbinātību neuztver tik pozitīvi, cik citur Austrumāzijā.¹²⁸

Iztikas pelnītājas loma ir saistīta ar mājsaimnieces lomu – tā, piemēram, laikā, kad Dienvidkorejā sāka parādīties mājsaimnieču fenomens, valstī nebija daudz strādājošu sieviešu.¹²⁹ Tāpat par to liecina fakts, ka dienvidkorejiešu sabiedrībai ir īpaši raksturīga

¹²³ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 69. lpp.

¹²⁴ Ibid., 70. lpp.

¹²⁵ Cheung A. K. L., Kim E. H. Domestic labor, attitudes, and women's marital satisfaction: a longitudinal study in Korea. *Journal of Family Issues*. 2018. 39 (16): 3931-3955.

¹²⁶ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 70. lpp.

¹²⁷ Choi J. et al. (ed.). *Understanding Contemporary Korean Culture*. Paju: Jimoondang, 2011. P. 64.

¹²⁸ Qian Y., Sayer L. C. Division of labor, gender ideology, and marital satisfaction in East Asia. *Journal of Marriage and Family*. 2016. 78 (4): 383-400.

¹²⁹ Sechiyama, K. *Patriarchy in East Asia: A Comparative Sociology of Gender*. Leiden: Brill, 2013. P. 151.

parādība, ka sievietes nereti izvēlas aiziet no darba laulības un dzemdību, kā arī bērnu audzināšanas dēļ, tātad, lai pildītu mājsaimnieces lomas pienākumus. Tas ir saistīts ar jau iepriekš bakalaura darbā minēto sabiedrības sfēru sadali. Šādu dzimumu nodalījumu veicināja ne tikai konfūcisms, bet arī tas, ka tradicionālajā korejiešu zemkopju sabiedrībā, agrārā joma balstījās tieši uz vīriešu darbaspēku.¹³⁰ Šo iemeslu dēļ Koreja jau ļoti ilgi ir bijusi vieta, kur sievietes ir nodarbinātas maz.¹³¹

Saskaņā ar tradicionālajām dzimumu lomām galvenais iztikas pelnītājs korejiešu ģimenē ir vīrietis. Sākotnēji iztikas pelnītājas – sievietes bija izplatītas tikai sabiedrības zemākajos slāņos, jo trūcīgās ģimenēs nebija iespējams iztikt tikai ar vīra ienākumiem. Līdz ar to sievietēm nācās gan veikt mājas darbus, gan audzināt bērnus, gan palīdzēt ar ienākumu pelnīšanu. Laikam ejot, sievietes loma kā iztikas pelnītājai ir pieaugusi un izplatījusies arī citur sabiedrībā.¹³²

Mūsdienās ir arvien vairāk ģimeņu, kurās ir divi iztikas pelnītāji.¹³³ I. Hama norāda, ka pētījumu rezultāti rāda – lielākā daļa pozitīvi uztver ideju par sievietes ekonomisko aktivitāti kā precētai sievietei¹³⁴ vai bērnu mātei.¹³⁵ Tā gan nav bijis vienmēr. Dzimtes studiju profesores Hjedžongas Džo (조혜정; Cho Hye-jeong) 1981. gadā veiktais pētījums par sievas nodarbinātības iespaidu uz pāra attiecībām rādīja, ka tam ir negatīvas sekas. Pētījuma rezultāti vēstīja, ka sievietes, kuras strādā, izjuta vainas apziņu par bērnu un vīra atstāšanu novārtā, kā arī izjuta pateicību vīriem, kas viņām ļāva strādāt. Tam par pamatu bija tradicionālo dzimumu lomu atzīšana.¹³⁶

Sungsuka Muna norāda, ka valsts attīstības periodā Dienvidkorejā ilgi netika izveidotas politikas un programmas, kas bija vērstas uz sievietēm kā pastāvīgām strādniecēm, tā vietā “vajadzīgo” sieviešu lomu norādot, izdodot ģimenes plānošanas politiku. Tā labu laiku bija vienīgā politika, kā mērķauditorija bija sievietes, un tās dēļ sievietes tika piesaistītas mājsaimnieces lomai.¹³⁷

¹³⁰ Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd., 2008. P. 48.

¹³¹ Ibid., P. 12.

¹³² 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 110. lpp.

¹³³ Choi J. et al. (ed.). *Understanding Contemporary Korean Culture*. Paju: Jimoondang, 2011. P. 71.

¹³⁴ Ibid., P. 68.

¹³⁵ Ibid., P. 69.

¹³⁶ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 63. lpp.

¹³⁷ Kim Y. (ed.). *Routledge Handbook of Korean Culture and Society*. New York: Routledge, 2017. P. 59.

Tomēr pirmais izteiktais vilnis sieviešu nodarbinātības rādītāja pieaugumam notika tieši Dienvidkorejas industrializācijas laikā. Šis laika posms aizsākās 1962. gadā ar pirmo valdības izveidoto piecu gadu plānu pēc tam, kad nācās piedzīvot smagus gadus, cīnoties ar Korejas kara (1950-1953) un pussalas pārdalīšanas radīto postu.¹³⁸ Valstī sāka attīstīt ražošanas nozari, un Dienvidkorejas ekonomika piedzīvoja transformāciju ar mērķi padarīt valsti par augstas kvalitātes eksportētāju, taču bija novērojams darbaspēka trūkums un steidzami vajadzēja cilvēkresursus. Tolaik sieviešu nodarbinātības līmenis pieauga vēl straujāk nekā vīriešu, tāpēc ka sieviešu darbaspēks bija lēts.¹³⁹ Tas bija tāpēc, ka sievietēm netika nodrošinātas pienācīgas profesionālās apmācības. Tā vietā viņām piedāvāja studiju kursus, kuros viņas mācīja pārvaldīt mājsaimniecības, sievišķīgu etiķeti, runas manieri, ģērbšanos un uzvedību, kā arī tādas nodarbes kā floristiku, rokdarbus un kaligrāfiju. Tas savukārt rezultējās ar zemu izglītības līmeni sievietēm.¹⁴⁰

Šādu nepietiekami izglītotu sieviešu starpā bija arī daudz precētu sieviešu. Izglītības trūkuma dēļ sievietēm bija ļoti grūti attīstīt savu karjeru. Lielākoties viņas tika piesaistītas noteiktām nozarēm, tas ir, kancelejas darbam vai ražošanas jomai, un viņu ienākumi bija zemi. To sekmēja arī patriarhālā ideoloģija, kuras dēļ vīrieši tiecās izmantot savu autoritāti un patriarhālo statusu. Tiek atzīmēts, ka, algojot darbinieces, priekšroka tika dota neprecējušām sievietēm – tādu kancelejas darbinieču vidū bija 90%, bet ražošanas nozarē – trīs ceturtdaļas darbinieču.¹⁴¹ Tas rāda, ka tobrīd precētai sievietei bija teju neiespējami funkcionēt kā iztikas pelnītājai ģimenē, ja viņas vēlējās strādāt šajās nozarēs. Daudz veiksmīgāk precētas sievietes varēja darboties lauksaimniecības un pārdošanas nozarē, kur darbinieču vidū laulības bija noslēgušas attiecīgi 75,9% un 67,1% sieviešu. Kā norāda K. Sečijama, šie dati rāda, ka precējušās sievietes bieži strādāja vai nu ģimeņu uzņēmumos, vai arī bija pašnodarbinātas.¹⁴² Līdz ar to sievietēm bija grūti strādāt ārpus ģimenes vai mājsaimniecības.

Sieviešu – iztikas pelnītāju situāciju vēl vairāk sarežģīja 1997. gadā notikusī Āzijas finanšu krīze. Tolaik Starptautiskais valūtas fonds izdeva ierosinājumus, lai uzlabotu krīzes situāciju, kā dēļ visos valsts sektoros masveidā sāka atlaist darbiniekus. Kaut arī agrārā patriarhāta sistēma attīstības laikā darbaspēkā iekļāva arī sievietes, kapitālistiem bija raksturīgs izmantot esošā patriarhāta spēku, tādēļ sievietes tika izstumtas no darba jomas. Visās profesijās

¹³⁸ Sechijama, K. *Patriarchy in East Asia: A Comparative Sociology of Gender*. Leiden: Brill, 2013. P. 138.

¹³⁹ Cho H., Surendra L., Cho H. *Contemporary South Korean Society: A Critical Perspective*. Abingdon: Routledge, 2013. P. 19.

¹⁴⁰ Kim Y. (ed.). *Routledge Handbook of Korean Culture and Society*. New York: Routledge, 2017. P. 59.

¹⁴¹ Cho H., Surendra L., Cho H. *Contemporary South Korean Society: A Critical Perspective*. Abingdon: Routledge, 2013. P. 19.

¹⁴² Sechijama, K. *Patriarchy in East Asia: A Comparative Sociology of Gender*. Leiden: Brill, 2013. P. 141.

bija novērojams, ka pirmās atlaiž tieši sievietes, it īpaši grūtnieces un precējušās sievietes. Lai saglabātu darbu, daļa sieviešu meloja, ka nav precējušās, vai arī savu laulību sertifikātu iesniedza vēlāk. Šīs sievietes sabiedrībā sāka dēvēt par “SVF jaunavām” (angļu v.: IMF maiden; kor. v.: IMF 처녀).¹⁴³ Līdz ar to patriarhālā vīrieša – iztikas pelnītāja ideoloģija sekmēja daudzu sieviešu vadītu mājsaimniecību nokļūšanu nabadzībā.¹⁴⁴

Taču pēc 1997. gada Āzijas finanšu krīzes nodarbinātības līmenis strauji sāka augt, un jauno darbinieku vidū varēja redzēt arī daudz sieviešu 30-40 gadu vecumā. Tas bija saistīts ar finansiālām problēmām,¹⁴⁵ jo skaudrā situācija lika daudzām sievietēm steidzami meklēt iespējas atgriezties darbā.¹⁴⁶ Tāpat arī sievietes sāka turpināt strādāt apprecoties, un sāka novērot parādību, ka sievietes bieži izvēlas precēties un dzemdēt bērnus vēlāk, lai varētu būt aktīvākas sabiedrībā un iegūtu iespēju attīstīt karjeru.¹⁴⁷

Statistikas rāda, ka līdz mūsdienām sieviešu nodarbinātības līmenis ir krietni audzis. Jāatzīmē, ka viena no mūsdienu korejiešu sabiedrības iezīmēm saistībā ar šo procesu ir strādājošo jauno māmiņu skaita pieaugums. Statistika rāda, ka 1960. gadā 26,8% sievietes bija nodarbinātas, bet 2007. gadā šis rādītājs bija pieaudzis līdz 49,9%.¹⁴⁸ Pētnieki gan norāda, ka sieviešu nodarbinātības līmenis Dienvidkorejā ir salīdzinoši stagnants. Piemēram, 2011. gada statistika rādīja, ka nodarbinātības līmenis sievietēm ir pieaudzis tikai līdz 53,1%.¹⁴⁹ Tikmēr 2019. gadā sieviešu darba jomas aktivitātes rādītājs bija 57,72%.¹⁵⁰ Kaut arī tendence ir pozitīva, var teikt, ka pastāv arī vēl lielākas izaugsmes iespējas – I. Hama norāda, ka rietumu valstīs šis rādītājs parasti ir ap 70%.¹⁵¹

Jāatzīmē, ka dažādu iemeslu dēļ Dienvidkorejas sievietes izvēlas strādāt nestandarta darbos. Mūsdienās mazāk sieviešu kļūst par pašnodarbinātajām un strādā ģimenes uzņēmumos, bet arvien vairāk parādās algotas darbinieces. Taču sieviešu darba tirgū pieejamā darba kvalitāte 21. gadsimtā ir pasliktinājusies. Statistika rāda, ka 2000. gadā aptuveni 50% sieviešu pelnīja naudu ar nestandarta darbu, piemēram, dienas darbā (angļu v.: daily employment) vai pagaidu

¹⁴³ Cho H., Surendra L., Cho H. *Contemporary South Korean Society: A Critical Perspective*. Abingdon: Routledge, 2013. P. 20.

¹⁴⁴ Ibid., P. 23.

¹⁴⁵ Sechiyama, K. *Patriarchy in East Asia: A Comparative Sociology of Gender*. Leiden: Brill, 2013. P. 153.

¹⁴⁶ Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd. 2008. P. 49.

¹⁴⁷ Sechiyama, K. *Patriarchy in East Asia: A Comparative Sociology of Gender*. Leiden: Brill, 2013. P. 157.

¹⁴⁸ Choi J. et al. (ed.). *Understanding Contemporary Korean Culture*. Paju: Jimoondang, 2011. P. 74.

¹⁴⁹ Lee S. S., Baek S. Why the social investment approach is not enough – the female labour market and family policy in the Republic of Korea. *Social Policy & Administration*. 2014. 48 (2): 686-703.

¹⁵⁰ The Global Economy. *South Korea: Female labor force participation rate*. https://www.theglobaleconomy.com/South-Korea/Female_labor_force_participation/ [Skatīts 09.03.2020.]

¹⁵¹ Choi J. et al. (ed.). *Understanding Contemporary Korean Culture*. Paju: Jimoondang, 2011. P. 74.

darbā, bet līdz 2009. gadam šis rādītājs bija pieaudzis līdz 53%.¹⁵² Zīmīgi, ka 70% no strādājošajām dienvidkorejietēm neatbilst maternitātes un bērnu aprūpes atvaļinājumu nosacījumiem tieši tādēļ, ka viņas ir darbinieces uz noteiktu laiku.¹⁵³

Tas ir svarīgs fakts, runājot par Dienvidkorejas sabiedrībai raksturīgo parādību, ka sievietes bērnu aprūpes periodā nestrādā, kas ir salīdzinoši jauna. Korejiešu sieviešu attīstības institūta (한국여성정책연구원; Korean Women's Development Institute) dati liecina, ka sievietes, kuras bija precējušās pirms 1970. gada, parasti izvēlējās vienu no trīs iespējām: strādāt visu dzīvi, nestrādāt vispār, vai arī strādāt pēc bērnu uzaudzinašanās.¹⁵⁴ Arī K. Sečijama atzīmē, ka līdz 20. gadsimta 80. gadiem Dienvidkorejas sabiedrībā bieža parādība bija paradums sievietēm pavisam aiziet no darba līdz ar laulības noslēgšanu. Korejiešu sieviešu attīstības institūts vēsta, ka vēl 1991. gadā vairāk kā 80% sieviešu, kas bija 20-30 gadu vecumā, pārstāja strādāt, kad apprecējās.¹⁵⁵

Savukārt tikai 12,3% gadījumu sievietes, kas precējušās pirms 1970. gada, izvēlējās mūsdienām līdzīgo parādību, ka pēc augstākās izglītības iegūšanas notiek iestāšanās darbā, bet, apprecoties vai gatavojoties dzemdībām, darbs tiek atstāts. Saskaņā ar šo parādību atgriešanās darbā notiek pēc bērnu uzaudzinašanas. Tomēr situācija mainījās, un šis fenomens kļuva par diezgan biežu parādību sievietēm, kas laulājās 20. gadsimta 80. gados – tas notika 52,8% gadījumu.¹⁵⁶ Šī parādība ir gana bieža arī 21. gadsimtā, un statistika rāda, ka 2007. gadā 58% sieviešu kārtas darbinieču no darba aizgāja apprecoties, 27% aizgāja līdz ar pirmā bērna dzimšanu, bet vēl 10% – tad, kad piedzima otrais bērns.¹⁵⁷

Šī fenomena pamatā ir tas, ka Dienvidkorejā ir maz darbavietu, kas ļautu viegli apvienot darbu ar ģimenes dzīvi.¹⁵⁸ Stājoties darbā, daļa sieviešu ir gatavas, ka viņu laiks strādājot būs īss, tāpēc, ka viņas gatavojas, ka būs jāiesniedz atlūgums līdz ar laulības noslēgšanu vai dzemdībām.¹⁵⁹ Turklāt Dienvidkorejas sabiedrībā gan sievietēm, gan arī vīriešiem darba laiks

¹⁵² Lee S. S., Baek S. Why the social investment approach is not enough – the female labour market and family policy in the Republic of Korea. *Social Policy & Administration*. 2014. 48 (2): 686-703.

¹⁵³ Jang S., Zippay A., Park R. Family leave for employed women: interaction effects of gender discrimination and household responsibilities in South Korea. *International Social Work*. 2016. 56 (1): 99-114.

¹⁵⁴ Choi J. et al. (ed.). *Understanding Contemporary Korean Culture*. Paju: Jimoondang, 2011. P. 49.

¹⁵⁵ Sechiyama, K. *Patriarchy in East Asia: A Comparative Sociology of Gender*. Leiden: Brill, 2013. P. 157.

¹⁵⁶ Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd. 2008. P. 49.

¹⁵⁷ Lee S. S., Baek S. Why the social investment approach is not enough – the female labour market and family policy in the Republic of Korea. *Social Policy & Administration*. 2014. 48 (2): 686-703.

¹⁵⁸ Cheung A. K. L., Kim E. H. Domestic labor, attitudes, and women's marital satisfaction: a longitudinal study in Korea. *Journal of Family Issues*. 2018. 39 (16): 3931-3955.

¹⁵⁹ Kim E. H., Cheung A. K. L. Women's attitudes toward family formation and life stage transitions: a longitudinal study in Korea. *Journal of Marriage and Family*. 2015. 77: 1074-1090.

ir ilgs un reti kad ir iespējams elastīgs darba grafiks. Tāpat sievietes nereti saņem spiedienu no darba devējiem un kolēģiem, tādēļ viņas atstāj darbavietas, neizmantojot maternitātes vai bērnu aprūpes atvaļinājumu iespējas.¹⁶⁰

Tā kā šādai sieviešu aiziešanai no darba pamatā visbiežāk ir tieši laulības, grūtniecība vai dzemdības, pirmā iespēja sievietēm atgriezties darbā parasti ir tad, kad bērns ir sasniedzis 5 gadu vecumu, bet otrā – kad viņam ir aptuveni 10 gadu. Par iemeslu, kādēļ atgriežas darbā, visbiežāk tiek minēts tas, ka bērnu aprūpē ir mazāk pienākumu, rodas vajadzība pēc sevis papildīšanas un pašidentitātes atrašanas, kā arī ir finansiāla nepieciešamība. Nereti mātes atsāk darbu tādā profesijā, kur pienākumus ir viegli apvienot ar ģimenes dzīvi, piemēram, izvēloties iespēju kļūt par pašnodarbināto vai strādāt darbu uz pusslodzi. Tieši tas ir brīdis, kad viņām rodas papildus loma; viņas var palīdzēt balstīt ģimenes budžetu, piemēram, finansējot skološanos. Tiesa gan citām sievietēm ir jāatgriežas darbā piespiedu kārtā gadījumos, kad viņas ir šķīrušas laulību, vai arī vīra darbā ir notikušas lielas izmaiņas.¹⁶¹

Arī mūsdienu statistikas dati atspoguļo parādību, ka sievietes nestrādā bērnu aprūpes laikā, un tādēļ var spriest, ka šī dienvidkorejiešu sabiedrībai raksturīgā parādība ietekmē to, kādēļ sieviešu darba tirgū nav novērojami zīmīgi uzlabojumi.¹⁶² 2012. gada dati rāda, ka 25-39 gadu vecas precējušās sievietes apmaksātā darbā strādā 48.9% gadījumu. Savukārt korejietes 40-59 gadu ir nodarbinātas 62.6% gadījumu.¹⁶³ E. Očiai atzīmē, ka tieši sievietēm vecumā no 40 līdz 49 gadiem ir vērojams visaugstākais nodarbinātības līmenis, bet šis rādītājs krītas 55-64 gados, kas ir skaidrojams ar dabisku novecošanās procesu.¹⁶⁴

Jāatzīmē gan, ka daudz tiek runāts par to, ka Dienvidkorejā sievietēm un vīriešiem nav vienlīdzīgas iespējas darba tirgū. To daļēji rāda arī nevienlīdzība ienākumu ziņā. 2007. gadā vidējie ikmēneša ienākumi¹⁶⁵ sievietēm bija 1,028 miljonu vonu (750,44 eiro), bet vīriešiem – 1,666 miljoni vonu (1216,17 eiro). Tāpat sievietes saskaras ar problēmām noalgošanas, darba pienākumu, paaugstinājuma un arī darbā pieejamo apmācību ziņā. Sievietes – darbinieces tiek

¹⁶⁰ Cheung A. K. L., Kim E. H. Domestic labor, attitudes, and women's marital satisfaction: a longitudinal study in Korea. *Journal of Family Issues*. 2018. 39 (16): 3931-3955.

¹⁶¹ Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd. 2008. P. 49.

¹⁶² Lee S. S., Baek S. Why the social investment approach is not enough – the female labour market and family policy in the Republic of Korea. *Social Policy & Administration*. 2014. 48 (2): 686-703.

¹⁶³ Cheung A. K. L., Kim E. H. Domestic labor, attitudes, and women's marital satisfaction: a longitudinal study in Korea. *Journal of Family Issues*. 2018. 39 (16): 3931-3955.

¹⁶⁴ Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd. 2008. P. 26.

¹⁶⁵ Choi J. et al. (ed.). *Understanding Contemporary Korean Culture*. Paju: Jimoondang, 2011. P. 74.

uztvertas kā rezerve; ekonomiskās lejupslīdes laikā viņas pirmās tiks atlaistas, bet ekonomiska uzplaukuma laikā viņas tiks pieņemtas darbā kā pēdējās.¹⁶⁶

Pētījumi rāda, ka 2002. gadā 19.4% sieviešu bija neapmierinātas gan ar savu ienākumu līmeni, gan ar darba apstākļiem, bet 2010. gadā šāds viedoklis bija jau 30.3%. Tas nozīmē, ka arvien vairāk sieviešu nevēlas strādāt tādēļ, ka darba apstākļi nav apmierinoši. Kaut arī valsts politika ir mēģinājusi risināt sieviešu nodarbinātības līmeņa stagnāciju, izdodot ģimenes politikas, kuru mērķis ir panākt darba un privātās dzīves balansu, iepriekš minētie dati rāda, ka tas īsti neizdodas. Tiek minēts, ka strādājošās sievietes vēlas nodrošinātus maternitātes atvaļinājuma pabalstus un bērnu kopšanas atvaļinājumus, taču valsts ģimenes politikā vislielākie līdzekļi tiek atvēlēti bērnu aprūpei un tiem vecākiem, kas paliek mājās bērnu aprūpes dēļ. Pētnieki ir norādījuši, ka bērnu aprūpes pabalsti var būt par iemeslu, kāpēc daļa sieviešu atsakās no dalības darba tirgū, jo nejūt lielu pamudinājumu iet strādāt. Tādējādi arī valdības izdotie risinājumi nesakrīt ar aktuālajām problēmām un vajadzībām dienvidkorejiešu sabiedrībā.¹⁶⁷

Par papildus šķēršļiem, kas traucē panākt augsta līmeņa korejiešu sieviešu dalību ekonomiskajā sfērā uzskata arī sabiedrībā spēcīgo mātes lomas kultūru, pastāvošo mūža ilguma nodarbinātības sistēmu (angļu v.: lifetime employment system), nogurdinošās darba stundas, vājus vienlīdzīgas nodarbinātības likumus, kā arī ierobežotos sociālie pakalpojumi bērnu aprūpei.¹⁶⁸ Dienvidkorejiešu sabiedrībā valda gaidas, ka sievietes darbosies atbilstoši tradicionālajām dzimumu lomām, un trūkst atbalsts sievietēm, kas veic mājas darbus, kas tādā veidā apgrūtina sieviešu iespējas apvienot darbu un ģimeni.¹⁶⁹ Tādējādi var secināt, ka mājsaimnieces un iztikas pelnītājas lomas pārklājas. Visi šie un augstāk minētie iemesli var izskaidrot, kādēļ sieviešu nodarbinātības līmenis Dienvidkorejā nav tik attīstījies tik veiksmīgi kā citur pasaulē, un citas sievietes izvēlas dot priekšroku mājsaimnieces pienākumiem, nevis iztikas pelnītājas lomai.

¹⁶⁶ Choi J. et al. (ed.). *Understanding Contemporary Korean Culture*. Paju: Jimoondang, 2011. P. 76.

¹⁶⁷ Lee S. S., Baek S. Why the social investment approach is not enough – the female labour market and family policy in the Republic of Korea. *Social Policy & Administration*. 2014. 48 (2): 686-703.

¹⁶⁸ Qian Y., Sayer L. C. Division of labor, gender ideology, and marital satisfaction in East Asia. *Journal of Marriage and Family*. 2016. 78 (4): 383-400.

¹⁶⁹ Kim E. H., Cheung A. K. L. Women's attitudes toward family formation and life stage transitions: a longitudinal study in Korea. *Journal of Marriage and Family*. 2015. 77: 1074-1090.

3. Romāna “Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā” analīze

Tiek runāts, ka moderno korejiešu literatūru var izmantot kā sava veida vēsturiski sociālu dokumentu, kurš attēlo sabiedrības un indivīda savstarpējās attiecības.¹⁷⁰ Korejiešu rakstnieku darbiem ir raksturīga saistība ar realitāti, un tos nav iespējams atraut no vēstures.¹⁷¹

1978. gadā dzimusī rakstniece Namdžu Džo romānu “Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā” ir balstījusi pati savā pieredzē kā sievietei un jaunai māmiņai dienvidkorejiešu sabiedrībā.¹⁷² Romāna centrā ir vēstījums par kādu parastu dienvidkorejiešu sievieti vārdā Džijonga Kima. Pēc tam, kad viņa saslimst ar pēcdzemdību depresiju, tiek atstāstīts viņas dzīvesstāsts no dzimšanas 1982. gadā līdz 2016. gadam, kad viņai ir 34 gadi un viņa ir kļuvusi par sievu un meitas māti. Vienlaikus romāna sižeta otrajā plānā parādās arī citi sieviešu tēli, Džijongas Kimas māte, māsa, vecmāmiņa, draudzene, darba kolēģes un citas, caur kuru stāstiem tiek atspoguļota korejiešu sieviešu pieredze, dzīvojot Dienvidkorejas sabiedrībā.

Bakalaura trešajā nodaļā tiks analizēti romāna fragmenti, kuros tiek izpausta dienvidkorejiešu sievietes pozīcija un loma ģimenē, balstoties uz iepriekš bakalaura darbā apkopoto informāciju. Jāatzīmē, ka, kaut arī 2. nodaļā sievas un mātes loma tika iekļautas mājsaimnieces lomas ietvaros, darba 3. nodaļā tās tiks izdalītas atsevišķi, lai varētu precīzāk atlasīt un analizēt romāna fragmentus. Visus teksta fragmentus šajā nodaļā no korejiešu valodas uz latviešu valodu tulkoja bakalaura darba autore. Teksta fragmenti oriģinālvalodā ir ievietoti bakalaura darba pielikumā atbilstoši kvadrātiekvās norādītajam numuram, kas redzams pie katra citāta.

3.1. Sievietes – sievas loma romānā

Pirmo ieskatu sievietes – sievas pienākumos N. Džo sniedz jau pirmajā nodaļā, kad Džijonga Kima kopā ar vīru Dehjonu Džongu un meitu Dživonu Džongu dodas pie vīramātes Čusok (추석; 秋夕) jeb korejiešu Pateicības dienas laikā. Vīramātes ģimene dzīvo Busanā, un pēc garā ceļa no Seulas, ierodoties Dehjona Džonga mātes mājās, viņa uzreiz ķeras pie darba.

¹⁷⁰ Kim Y. (ed.). *Routledge Handbook of Korean Culture and Society*. New York: Routledge, 2017. P. 15.

¹⁷¹ Ibid., P. 16.

¹⁷² Kim, T. #KoreaToo. *The New York Review of Books*. 2019. 66 (4). 4-6.

Džijonga Kima, nomazgājusi pusdienu traukus, izdzērusi tasi kafijas¹⁷³ un mazliet atpūtusies, kopā ar vīramāti devās uz tirgu pirkt sastāvdaļas Čusok ēdieniem. Jau sākot ar vakaru viņas kopā vārīja liellopu kaulu buljonu, lika blodā ribiņas, grieza un vārīja dārzeņus (..), gatavoja vakariņas, paēda un tad visu satīrīja.¹⁷⁴ [1]

Čusok ir vieni no korejiešu tradicionālajiem svētkiem, kuru laikā ir ierasts atvasēm apciemot savus vecākus, kas citādi neizdodas tik bieži – ģimenēs, kas pieņēmušas nukleārās ģimenes formu, vecāki ir palikuši dzīvot vieni.¹⁷⁵ Šeit atspoguļojas sievietes – sievas loma; viņu uzdevums ir sagatavot svētku maltīti, vienlaikus parūpējoties par jau ierastajām ģimenes ēdienreizēm. Zīmīgi, ka šos pienākumus viņas veic divatā, kaut arī tobrīd mājās ir arī Džijongas Kimas vīrs.

Čusok galvenajā dienā ciemos ierodas Dehjona Džonga māsa Suhjona Džonga ar savu ģimeni. Sarunām ģimenes lokā raisoties, Džijonga Kima pēkšņi nejauši sāk izpaust neapmierinātību, runājot no savas mātes pozīcijas.

“Ak, Dehjona māt¹⁷⁶, patiesībā mūsu Džijongai katrus svētkus aiz pārguruma piemetas ķermeņa sāpes.(..) Znot! Tu jau arī. Visas garās svētku brīvdienas pavadi Busanā vien, un tad sievas mājās vienu reizi piesēdis jau brauc prom. Šoreiz brauc mazliet ātrāk.”(..)

Tad Dehjona Džonga tēvs iesaucās¹⁷⁷: “Dživonas māt, kas tas tagad ir? Kā tu uzvedies pieaugušo klātbūtnē! Cik tad reizes gadā iznāk vienuviet satikt Dehjonu, Suhjonu un pārējo ģimeni. Vai tiešām ir tik grūti brīvdienās pavadīt laiku kopā ar ģimeni? Vai tā?”(..)

Džijonga Kima (..) mierīgi atbildēja: “Dehjona tēv¹⁷⁸, mazliet bezkaunīgi, bet tomēr atļaušos pāris vārdus teikt. Vai tad ģimene ir vien te? Mēs arī esam ģimene. Arī mūsu mājās visas trīs atvases reizē satikt izdodas tikai svētkos. Tā jau mūsdienās ar jaunatni ir. Ja jau jūsu mājās ciemos brauc meita, tad jums būtu jāsūta arī mūsu meita uz mūsu mājām.”¹⁷⁹ [2]

Viena no Džijongas Kimas pēcdzemdību depresijas pazīmēm bija tas, ka viņa, pašai to nemanot, sāk runāt no sev pazīstamu sieviešu skatupunkta. Klausoties Džongu ģimenes sarunu

¹⁷³ Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016. 13. lpp.

¹⁷⁴ Ibid., 14. lpp.

¹⁷⁵ 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995. 121. lpp.

¹⁷⁶ Oriģinālajā tekstā Kima Džijonga uzrunā vīramāti ar vārdu *sabuin* (사부인), kas ir vārds, kādā korejietes pieklājīgi uzrunā sava znota vai vedeklas māti.

¹⁷⁷ Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016. 17. lpp.

¹⁷⁸ Oriģinālajā tekstā minētais *sadon orun* (사돈어른) ir formāla uzruna znota vai vedeklas tēvam korejiešu valodā.

¹⁷⁹ Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016. 18. lpp.

un izdzirdot vīramātes vārdus, ka ne viņai, nedz droši vien viņas vedeklai grūtības sagādā tik daudz strādāt ģimenes labā, Džijonga Kima atkal it kā pieņem cita cilvēka pozīciju, šoreiz sākot runāt kā sava māte. Galvenokārt viņa pauž neapmierinātību, ka viņas “meitai” ir jāpavada tik daudz laika savās brīvajās dienās darbojoties vīra ģimenes mājās, bet pati Džijonga Kima ar savu vīru un meitu var mātes ģimeni apciemot tikai uz īsu brīdi.

Šis citāts rāda, ka, kaut arī pastāv ģimenes apciemošanas tradīcija, tā patriarhālo tradīciju dēļ kļūst vienpusēja – prioritāte ir vīra ģimene, nevis abu laulāto draugu ģimenes. Tāpat no dēla, šajā gadījumā Dehjona Džonga, sievas tiek gaidīts, ka viņa cītīgi darīs mājas darbus. Viņa vīra ģimenē netiek uzskatīta par viešņu, bet strādā tik daudz, ka mēdz pārpūlēt savu ķermeni. Tajā pat laikā Džijonga Kima netiek uzskatīta arī par tuvu ģimenes locekli Džongu ģimenē; lasot šo romāna daļu, var ievērot, ka, kaut arī viņa ir blakus un izpalīdz visos darbos, viņa sarunās iesaistās reti un vīra ģimenes locekļus uzrunā formālā valodā. Tas ir viens no iemesliem, kādēļ Džongu tēvs uz Džijongu Kimu pacēla balsi – viņa, “iejūtoties” mātes ādā, runāja ar Dehjona Džonga vecākiem kā sev līdzvērtīgiem, lietodama uzrunas un frāzes, ko pēc korejiešu pieklājības normām drīkstētu lietot tikai viņas vecāki.

Tādējādi šis fragments rāda sievietes pozīciju dienvidkorejiešu ģimenē, vienlaikus atspoguļojot gan sievas vietu vīra ģimenē, gan paaudžu un ģimeņu savstarpējo konfliktu korejiešu tradīciju dēļ. Var redzēt, ka no sievietes – sievas lomas pildītājas tiek sagaidīta noteiktu pienākumu izpilde attiecībā pret vīra ģimeni, kas tādā veidā attālina viņu no viņas bioloģiskās ģimenes.

Sievietei sievas lomā ir noteikti pienākumi arī attiecībā pret pašas ģimeni. Tie pārklājas ar citām lomām, taču vienlaikus rāda, cik liela atbildība ir sievietei savā ģimenē. Tāda pieredze bija arī Džijongas Kimas mātei Misukai O. Viņa dzīvoja kopā ne tikai ar savu vīru un bērniem, bet arī vīramāti. Kaut arī varētu domāt, ka vīramāte viņai darbos palīdzēs, tā nebija.

Kamēr mamma bija devusies uz darbu frizētavā, vecmāmiņa tikai dažreiz pieskatīja jaunāko ģimenes bērnu un nekad neuzņēmās tādus trīs bērnu aprūpes darbus kā ēdināšanu, mazgāšanu vai gulēt likšanu. Citus mājas darbus viņa arī tikpat kā nedarīja. Vecmāmiņa ēda mammas gatavoto ēdienu, ģērba mammas mazgātās drēbes un gulēja mammas tīrītajā istabā.¹⁸⁰ [3]

Šis fragments atspoguļo Džijongas Kimas atmiņas par vecmāmiņu, tādējādi fokusējoties tieši uz viņu. Var novērot arī sava veida paaudžu hierarhiju ģimenē, kas kopā ar citām konfūcisma idejām kopā dibināja korejiešu tradicionālās dzimumu lomas. Saskaņā ar tām

¹⁸⁰ Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016. 134. lpp.

ģimenē visa mājas darbu un bērnu aprūpes nasta attiecās tieši uz sievieti sievas un mātes lomā, kā jau iepriekš tika aprakstīts bakalaura darba otrajā nodaļā.¹⁸¹ Tā dēļ Misukas O vīramāte šajā gadījumā darbos palīdzību nesniedza.

Lielā pienākumu nasta tomēr atstāj iespaidu uz sievietēm, kas uzņemas sievas lomas izpildi. N. Džo šo sava veida iekšējo konfliktu atspoguļo sarunā starp Džijongas Kimas un Dehjona Džonga mātēm, kad abas ģimenes ir ieradušās uz *sanggjonne* (상견례) jeb tradicionālo pirmskāzu satikšanos topošā laulātā pāra ģimeņu starpā.

Mamma (..) smaidot teica: “Viņa (..) vienkārši ir palikusi vecāka, bet neprot neko izdarīt.”

Tas ir tāpēc, ka man nepatīk atstāt darbus krājamies un visu izdaru pati, bērniem nemaz nebija iespējas mācīties darīt mājas darbus, vai tad tu negatavosi ēst, ja būsi izsalcis, viņa jokojoties attaisnojās. Tad Dehjona Džonga māte ieminējās, ka mūsdienās jau visa jaunatne ir tāda. Abas mātes kādu laiku apmainījās ar frāzēm par to, cik viņu meitām ir bijis ērti tikai mācīties un tikai iet uz darbu, kad beigās Dehjona Džonga māte teica: “Vai tad ir kāds cilvēks, kam viss padevās jau no sākuma? Visi mācās darot. Džijongai arī izdosies.”

Nē, māt¹⁸². Man nav pārlicības, ka man izdosies.¹⁸³ [4]

Šis fragments rāda, ka sieviešu viedokli par darbiem, kas viņām ir jāuzņemas ģimenē. Jau atkal var manīt, ka, kļūšana par sievu dienvidkorejiešu ģimenē nozīme to, ka jāgatavojas dažādu mājas darbu pildīšanai. Vienlaikus pēc abu tēlu sarunas var noprast, ka laika gaitā sieviešu pienākumi ģimenē ir kļuvuši vieglāki, jo meitas varēja jaunību pavadīt sev svarīgās nodarbēs. Tas arī rāda, ka mājas darbi kļūst tieši par sievas un mātes pienākumu. Tēli apjauš, ka tie būs smagi, taču, kā sievietēm sievas un mātes lomās, viņas apzinīgi tos uzņemas. Tikmēr Džijonga Kima pauž šaubas par saviem spēkiem attiecībā uz šiem pienākumiem, jo nejūtas tiem psiholoģiski gatava.

3.2. Sievietes – mātes loma romānā

Sieviete mātes lomā ir viens no romāna galvenajiem aspektiem. Literārajā darbā ir atspoguļoti dažādu mātu stāsti, bet kā pirmā tiek aprakstīta Džijongas Kimas mātes Misukas O pieredze, caur kuras stāstu autore N. Džo rāda skarbo realitāti sievietēm – mātēm patriarhālajā

¹⁸¹ Skatīt bakalaura darba 16. lpp.

¹⁸² Oriģinālajā tekstā šeit, atstāstot Džijongas Kimas domas, tiek lietots vārds *omoni* (어머니), kas burtiski nozīmē “māte”. Tā Korejā ir pieņemts uzrunāt dzīvesbiedra vai dzīvesbiedres māti.

¹⁸³ Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016. 156. lpp.

korejiešu sabiedrībā, kurā senāk galvenā prasība no vīra ģimenes bija dēla dzemdēšana, kā tika norādīts bakalaura darba 2. daļā.¹⁸⁴

Vedeklu mīlošā vecmāmiņa, no sirds par viņu rūpējoties, vienmēr teica: “Ģimenē ir jābūt dēlam, obligāti ir jābūt dēlam, ir dēlam jābūt...”

Kad piedzima Unjonga Kima, mamma, turot rokās jaudzimušo, nokārusi galvu raudāja: “Māt, piedodiet.”¹⁸⁵

Vecmāmiņa savu vedeklu silti mierināja: “Tas nekas. Ja kā otro bērnu piedzemdēsi dēlu, tad jau būs labi.”

Kad piedzima Džijonga Kima, mamma, turot rokās jaundzimušo, nokārusi galvu raudāja: “Bērniņ, piedod.”

Arī šoreiz vecmāmiņa silti mierināja vedeklu: “Tas nekas. Ja kā trešo bērnu piedzemdēsi dēlu, tad jau būs labi.”¹⁸⁶ [5]

Šajā fragmentā var redzēt, kādu spiedienu ģimenes vecākā paaudze izdara uz māti, lai ģimenē piedzimtu dēls. Vecmāmiņa, kas, kā var noprast pēc tēla atveidojuma romānā, dzīvoja pēc patriarhāliem uzskatiem. Viņa pati bija dzemdējusi 4 dēlus un uzskatīja, ka mātes pienākums ir panākt, lai ģimenē būtu dēls. Līdz ar to Misukai O bērnu dzemdēšana bija kā darbs, pret kuru tika paustas prasības, un, bērnam piedzimstot, netika pausts prieks par jauno dzīvību, bet gan lietas asaras par it kā neizdarīto darbu.

Gaidot trešo bērnu, Misuka O nonāca pie vislielākajiem pārdzīvojumiem. Kaut arī viņai vajadzēja dzemdēt dēlu, viņa bija vēl vienas meitas gaidībās. Tā kā vīrs padomu nesniedza, bet vīramāte bija paudusi gaidas, ka šoreiz piedzims dēls, Misuka O bija ļoti uztraukusies par nespēju piepildīt pārējās ģimenes vēlmes un nonāca pie galējā varianta.

Mamma vienatnē devās uz slimnīcu un “atbrīvojās” no Džijongas Kimas mazās māsas. Nekas no tā nebija viņas izvēle, taču tas notika uz viņas atbildību. Mammai, kas cieta gan ar ķermeni, gan sirdi, blakus nebija neviena ģimenes locekļa, kas mierinātu. Mamma gaudās vaimanāja kā dzīvnieks, kam bērnu atņēmis plēsoņa. Ārsts, cieši turot viņas roku, atvainojās(..)

Bija jāpaiet dažiem gadiem, un radās vēl viens bērns, kurš izrādījās puisītis¹⁸⁷ un varēja droši ienākt pasaulē. Šis bērns ir Džijongas Kimas piecus gadus jaunākais brālis.¹⁸⁸ [6]

Pēc grāmatas sižeta hronoloģijas spriežot, Misuka O abortu veica 1983. gadā. Citātā tas nav iekļauts, bet interesanti, ka romāna autore N. Džo tieši šajā vietā savā darbā atzīmē faktu,

¹⁸⁴ Skatīt bakalaura darba 20. lpp.

¹⁸⁵ Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016. 27. lpp.

¹⁸⁶ Ibid., 28. lpp.

¹⁸⁷ Ibid., 30. lpp.

¹⁸⁸ Ibid., 31. lpp.

ka 1980.-1990. gadu laikā Dienvidkorejā bieži notika līdzīgas situācijas, kurās tika veikti aborti, kam par iemeslu bija tieši bērna dzimums. Tas sasaucas ar bakalaura darba 2. nodaļā¹⁸⁹ minēto statistiku, kura rāda, ka tolaik jaundzimušo vidū daudz vairāk bija zēnu nekā meiteņu.

Caur šo fragmentu tiek rādīts, cik tālu var aizvest tradicionālā konfūcisma ideoloģija, kuras uzskatu dēļ uz mātēm tiek izdarīts milzīgs spiediens un izpaustas noteiktas gaidas. Lai piepildītu pārējās ģimenes vēlmes un varētu iegūt atzinību no ģimenes locekļiem, mātēm nācās ķerties arī pie visai nežēlīgiem paņēmieniem. Viņas ar medicīnisku līdzekļu iejaukšanās palīdzību mākslīgi pārtrauca grūtniecību, jo ģimenes radītais spiediens veidoja priekšstatu, ka gaidāmajam bērnam ir “nepareizs” dzimums. Apmierināt šādas ģimenes prasības kļuva par vēl vienu uzdevumu mātēm, papildinot jau esošo mātes lomas pienākumu sarakstu.

Konfūcisma ideoloģijas iespaidā radušos uzskatu dēļ līdzīga pieredze bija arī Džijongai Kimai kļūstot par māti daudzus gadus vēlāk. Viņai, uzzinot, ka gaidāmais bērns ir meitenīte, bija smagi pārdzīvojumi.

Laulātajam pārim nebija īpašas vēlmes pēc noteikta bērna dzimuma. Tomēr bija acīmredzami, ka ģimenes vecākā paaudze sagaida dēlu. Līdz ar to brīdī, kad [Džijonga Kima] uzzināja, ka vēderā esošais bērns ir meita, nojaušot, ka turpmāk gaidāmi daudz uztraukumu, ap sirdi palika mazliet smagi. Džijongas Kimas mamma uzreiz teica, ka viss būs labi, ja nākamreiz piedzemdēs dēlu, bet Dehjona Džonga māte sacīja, ka tas nekas.¹⁹⁰ [7]

Caur šo atgadījumu tiek atgādināts ne vien par to, cik liela nozīme ir dēla esamībai ģimenē, bet arī to, cik iesaistītas ir abu laulāto partneru bioloģiskās ģimenes savu atvašu laulībā. Pēc dienvidkorejiešu tradīcijām vecākiem un viņu viedoklim ir liela nozīme arī tad, kad viņu bērni apprecas. Par spīti tam, ka Džijonga Kima par māti kļuva 2014. gadā, kad sabiedrībā ir manāmas dažādas mūsdienīgas tendences, viņas un viņas vīra ģimene bija gan tradicionālo vecāku – bērnu attiecību modeļa ietekmē, gan arī ietekmējās no tradicionālajām konfūcisma idejām. Tā kā laulātais pāris bija stipri pakļauti pārējo ģimenes locekļu uzskatiem, viņiem nācās tos uzklaut, kaut arī pašiem nebija noteiktas izvēles attiecībā uz bērna dzimumu. No tā var spriest, ka jaunākas dienvidkorejiešu paaudzes atsvešinās no tradicionālajām idejām. Tajā pat laikā konfūcisma idejas arī laika gaitā ir saglabājušas lielu nozīmi Dienvidkorejā, kaut arī netiek runāts par konfūcismu kā patstāvīgu reliģiju. Dažāda veida ģimenes tradīcijas ir dziļi iesakņojušās dienvidkorejiešu sabiedrībā, un turpina ietekmēt viņu ikdienas dzīvi vēl mūsdienās.

¹⁸⁹ Skatīt bakalaura darba 21.-22. lpp.

¹⁹⁰ Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016. 173. lpp.

Gatavojoties bērna dzimšanai, laulātā pāra dzīvē notiek daudz pārmaiņu, tādēļ ir jāveido plāni jau laicīgi. Tā Džijonga Kima veica pārdomas par to, kā sabalansēt savu dzīvi kā mātei pēc bērna piedzimšanas.

Vairāk par visu trūka pašpārliecinātības bērna audzināšanas un darba apvienošanā. Laulātajam pārim darba laiks bija ilgs, un bieži bija jāstrādā nedēļas nogalēs, tāpēc šo problēmu nebūtu iespējams atrisināt tikai ar *oriničib* vai auklītes nolīgšanu. Arī abu ģimenēm trūka vajadzīgo apstākļu, lai pieskatītu bērnu. Pēkšņā atskārsme, ka jau sākās domas par to, kā svešās rokās atstāt bērnu, kas vēl nav radies, radīja nomācošu vainas apziņu.¹⁹¹ [8]

Kā jau minēts vairākkārt bakalaura darba 2. nodaļā, Dienvidkorejā mātes lomai un darba pienākumiem ir īpaša saikne, jo bieži tie stipri ietekmē viens otru. Džijonga Kima un Dehjons Džongs veido divkāršu ienākumu ģimeni, un tā dēļ vispirms tiek apdomāts jautājums tieši par to, kā savienot iztikas pelnīšanu un bērna aprūpi. Romānā attēlotā iztikas pelnītājas loma ģimenē sīkāk tiks analizēta bakalaura darba 3.3. nodaļā.

Runājot par mātes lomu, šis literārā darba fragments atspoguļo to, ka, atskaitot vecākus, parasti dienvidkorejieši vajadzības gadījumā palīdzību bērnu aprūpē var meklēt bērnu aprūpes iestādēs, nolīgstot auklīti, vai arī pie citiem ģimenes locekļiem, kā jau tika minēts bakalaura darba 2. nodaļā.¹⁹² Tā kā darba dēļ *oriničib* pakalpojumi un auklītes algošanas varianti atkrita, turklāt ģimenes nevarēja palīdzēt – kā vēsta romāna sižets, Džongu ģimene dzīvoja tālajā Busanā, kas bija tālu prom no Džijongas Kimas un Dehjona Džonga ģimenes, kuri dzīvoja Seulā, Kimu ģimenei bija jāuztur ģimenes business, un māsas un brāļi bija aizņemti paši savās dzīvēs –, bija jāmeklē citi varianti. Tas, saprotams, Džijongai Kimai kā topošajai mātei sagādāja pārdzīvojumus.

Galū galā laulātais pāris pieņēma, ka Džijonga Kima iesniegs darbā atlūgumu, lai varētu kārtīgi rūpēties par jaundzimušo. Tas viņu skumdināja, bet Dehjons Džongs viņu centās mierināt:

“Kad bērns mazliet paaugsies, ik pa laikam pasauksim kādu palīgu un sūtīsim bērnu arī uz *oriničib*. Tu pa to laiku varēsi kaut ko pamācīties un pameklēt jaunu nodarbi. Caur šo iespēju taču var arī sākt jaunu darbu. Es tev palīdzēšu.”¹⁹³ [9]

Šis fragments rāda, ka Dehjons Džongs uzskatīja, ka Džijongas Kimas aiziešana no darba būs uz diezgan neilgu laiku. Pēc viņa domām, Džijongai Kimai mājās būs jāpaliek tikai

¹⁹¹ Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016. 166. lpp.

¹⁹² Skatīt bakalaura darba 22.-23. lpp.

¹⁹³ Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016. 177. lpp.

uz dažiem gadiem, līdz bērns būs pietiekami liels, lai viņu atstātu mājās ar auklīti vai sūtītu uz kādu bērnu aprūpes iestādi. Viņš vēlējās savai sievai atgādināt, ka šis laiks dos viņai iespēju sākt dzīvē ko jaunu, turklāt apsolījās palīdzēt, lai viņai nebūtu ar visu jātiek galā vienai.

Var teikt, ka laulātā pāra attiecības ir pozitīvi vērtējamas, jo viņi ne tikai kopīgi pieņēma lēmumu par to, kurš aizies no darba, lai uzņemtos bērnu aprūpi, bet Dehjons Džongs arī centās savu sievu uzmundrināt un dot padomu. Ir vērojams, ka Dehjons Džongs neuzskata, ka visi mājas darbi attiecas tikai uz sievieti mātes lomā, jo apsolīja savu palīdzību gan šeit, gan arī citās laulātā pāra sarunās romānā. Tāpat šis citāts atkal rāda, ka kā palīdzības iespējas dienvidkorejiešu ģimenē bērnu aprūpes jautājumā tiek meklētas vispirms pie auklītes un aprūpes iestādēm. Taču jāņem vērā, ka par pirmo bērna dzīves gadu aprūpi galvenokārt ir atbildīga māte, kas ir nojaušams arī šajā romāna fragmentā.

Līdz ar meitas Dživonas Džongas dzimšanu Džijongas Kimas ģimenē sākās jauns dzīves posms:

Ja mazuli neturēja rokās, tas raudāja visu dienu un nakti, tāpēc Džijongai Kimai ar meitu rokās bija jādara gan mājas darbi, gan jāiet uz tualeti, gan jāguļ. Katru otro stundu barojot mazuli ar mātes pienu un līdz ar to nevarot gulēt ilgāk par divām stundām, vēl labāk nekā iepriekš tika tīrīts mājoklis, mazgātas bērna drēbes un dvieļi, un Džijonga Kima, kas pati cītīgi ēda, lai varētu nodrošināt bērnu ar pienu, raudāja tik daudz, cik vēl savā dzīvē nebija raudājusi. Vairāk par visu viņai sāpēja ķermenis.¹⁹⁴ [10]

Tāda bija Džijongas Kimas ikdienas pirmajā gadā. Kā jaunā māmiņa viņa pavadīja garas stundas darot mājas darbus, aprūpējot mazuli, turklāt reizē ar to viņai bija jāparūpējas arī pašai par sevi. Tā kā viņas meita bija ļoti raudulīga, viņa prasīja īpašu uzmanību, kas nogurdināja Džijongu Kimu gan emocionāli, gan fiziski. Šis fragments rāda, kāda izvērsas mātes lomas pildītājas dzīve pēc bērna dzimšanas, un atgādina par lielo atbildību un noslogojumu, ko šīs sievietes uzņemas.

N. Džo romānā dod ieskatu mātes lomas pildītājas Džijongas Kimas ikdienā arī laikā, kad viņas bērns jau bija mazliet paaudzies.

Dživona Džonga, kas sāka iet *oriničib* neilgi pēc pirmās dzimšanas dienas, [jaunajam režīmam] adaptējās negaidīti labi. Ieradusies *oriničib* līdz pulksten 9:30, viņa tur našķojās ar uzkodām, mazliet paspēlējās, paēda pusdienas un, pirms 13:00 atgriezoties mājās, nomazgājās un gāja gulēt diendusu. Atskaitot tos brīžus, kas tika pavadīti, vedot meitu uz un no *oriničib*, Džijongai Kimai radās aptuveni 3 stundas brīva laika. Bet pat tad nevarēja teikt, ka šo laiku Džijonga Kima visā pilnībā varēja veltīt atpūtai. Viņa ātri centās izmazgāt veļu, nomazgāt

¹⁹⁴ Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016. 182. lpp.

sakrājušos traukus, sakārtot mājokli un pagatavot bērnam uzkodas un ēdiena piedevas maltītēm. Retas bija dienas, kad varēja mierīgi izdzert tasi kafijas.¹⁹⁵ [11]

Galū galā Džijonga Kima un Dehjongs Džongs, izvērtējot papildus bērnu aprūpes iespējas izvērtējot, izvēlējās meitu sūtīt *oriničib*, kas, kā jau tika minēts bakalaura darba 2. nodaļā¹⁹⁶, ir viena no oficiālajām bērnu aprūpes iestādēm Dienvidkorejā. Pateicoties tam, ka meita sāka doties turp, Džijongas Kimas ikdiena kļuva mazliet brīvāka no darbiem, taču tas nenozīmē, ka viņas mājas darbu slogs strauji samazinājās. Kamēr vīrs un bērns bija prom, viņai nācās padarīt dažādus darbus, tāpēc dienas vēl joprojām bija visai aizņemtas un atpūtas – maz.

Bērniem augot, mātes sāk domāt par savu bērnu nākotni. Tas īpaši attiecas uz izglītības jautājumu. Kā jau bakalaura darbā iepriekš tika minēts, dienvidkorejiešu mātēm ir ierasts kļūt gan par izglītotājiem,¹⁹⁷ gan finansiāli gatavoties sava bērna nākotnei,¹⁹⁸ gan arī palīdzēt bērniem ar padomu jautājumos par to, kuru karjeras ceļu izvēlēties.

Arī šis mātes pienākums tika atspoguļots N. Džo romānā, galvenokārt attiecībā uz laiku, kad māsa Unjonga Kima un Džijonga Kima sāka domāt par augstākās izglītības iegūšanu. Īpaši nopietns šis jautājums bija Unjongas Kimas gadījumā, jo viņa gāja pēdējā vidusskolas klasē 1997. gadā, kad Āzijā izcēlās Starptautiskā valūtas fonda krīze.

Mamma vecākajai meitai uzmanīgi piedāvāja kādu reģionā esošu izglītības koledžu. Tas bija lēmums, ko mamma pieņēma pēc ilgām pārdomām. Gados vecāki cilvēki tika izdzīti no darbavietām, un jaunieši darbu nevarēja atrast. Tēva darbavieta, kurā, kā šķita, pensijas iespējas būs nodrošinātas, kļuva nestabilāka, ģimenē bija vēl divi jaunāki bērni, un ekonomiskais stāvoklis turpināja pasliktināties. Mamma vēlējās, lai Unjonga Kima iestājas universitātē, kas dotu augstas iespējas atrast stabilu darbu gan pašas vecākās meitas, gan arī pārējās ģimenes labad. Turklāt izglītības koledžu mācību maksa bija pieņemamā cenā.¹⁹⁹ [12]

Šis romāna fragments ļauj noprast, ka māte ģimenē ir galvenā finanšu pārraudzītāja. Kaut arī tobrīd ģimenē iztiku pelnīja tēvs vien, Misuka O zināja, kādas ir ģimenes finansiālās iespējas. Viņa jau plānoja, cik lielas izmaksas ģimene var atļauties smagās ekonomiskās situācijas laikā. Vienlaikus viņa bija tā, kas ar Unjongu Kimu pārrunāja viņas domas saistībā ar tālākajām mācībām, atrodot potenciālās augstskolas un dodot meitai padomus. Viņa šādi rūpējās ne tikai par Unjongu Kimu, bet arī par Džijongu Kimu dažus gadus vēlāk.

¹⁹⁵ Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016. 194. lpp.

¹⁹⁶ Skatīt bakalaura darba 22. lpp.

¹⁹⁷ Skatīt bakalaura darba 23. lpp.

¹⁹⁸ Skatīt bakalaura darba 20. lpp.

¹⁹⁹ Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016. 82. lpp.

Džijonga Kima tika akceptēta kādas Seulas universitātes humanitārajā fakultātē.(..) Viņa no jauna sāka satraukties par mācību maksu. Mamma viņai godīgi atbildēja, ka pietiks viena mācību gada apmaksai.

“Ja arī pēc viena gada būs šāda situācija, tad varam pārdot māju vai mūsu ēstuvi,²⁰⁰ tāpēc patiesībā nav vērts uztraukties arī par to, kā būs pēc gada.”²⁰¹ [13]

Kimu ģimene vēlējās izveidot savu biznesu, tādēļ vairākas reizes mēģināja uzturēt dažādas ēstuves, taču ar to negāja tik labi, tāpēc ģimenes finansiālā situācija nebija īpaši laba arī tad, kad Džijongai Kimai bija jāstājas augstskolā. Pārējie ģimenes locekļi bija aizņemti, cenšoties nopelnīt iztiku, tādēļ viņa pati izvēlējās universitāti, kurā iestāties. Taču, kā vēsta fragments, finanšu jautājumā viņa vērsās pie savas mātes. Misuka O zināja ģimenes finansiālās iespējas un jau bija gatava plānot, ko darīt tad, ja viņu situācija neuzlabosies. Tas pierāda arī to, ka sievietei – mātei ģimenē ir zīmīgs uzdevums būt par finanšu pārraudzītāju un vienlaikus palīdzēt saviem bērniem plānot viņu nākotni.

3.3. Sievietes – iztikas pelnītājas loma romānā

Pirms tiek analizēta sievietes loma kā iztikas pelnītājai un tās atainojums Namdžu Džo romānā, ir jāatgādina, ka Dienvidkorejas sabiedrībā sievietei ir grūti veiksmīgi darboties kā iztikas pelnītājai ģimenē, kā jau tas tika norādīts bakalaura darba 2. nodaļā.²⁰² Arī romāna “Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā” autore savā darbā centās atspoguļot dažādu sieviešu pieredzi kā darbiniecēm.

N. Džo literārajā darbā ir iekļāvusi arī kādas sievietes, Džijongas Kimas universitātes bijušās studentes, pieredzi, kuru Džijonga Kima uzzināja, ar viņu kontaktējoties, lai lūgtu padomu darba atrašanā. Šī bijusī studente bija bijusi ļoti labi kvalificēta kādam darbam, bet, viņai nezinot, četri citi vīriešu kārtas studenti bija saņēmuši rekomendācijas no universitātes un gājuši uz tieši tā darba intervijām. Lai uzzinātu, kas jādara, lai viņa arī saņemtu šādu iespēju, un vēlāk arī, kāpēc viņa šādu iespēju nesaņēma, viņa gāja tikties ar pasniedzējiem un pat ar fakultātes vadītāju.

²⁰⁰ Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016. 94. lpp.

²⁰¹ Ibid., 95. lpp.

²⁰² Skatīt bakalaura darba 28.-30. lpp.

Šajā situācijā pasniedzēji sniedza tādus studentei nesaprotamus skaidrojumus kā “uzņēmumi vēlas vīriešu kārtas studentus”,²⁰³ “tas ir kā atalgojums par to, ka [šie studenti] izgāja obligāto militāro dienestu”, “vīriešu kārtas studentiem vēlāk būs jāklūst par kādas ģimenes galvu”.²⁰⁴ [14]

Šī situācija liek aizdomāties ne tikai par sievietes iespējām karjeras jautājumā, bet arī par dzimumu nevienlīdzības izpausmēm, kas valda vismaz šajā autores aprakstītajā universitātē. Attiecīgās universitātes pasniedzēji uzskatīja, ka vīriešiem ir vairāk iespējas, lielāks pieprasījums un pat to, ka viņi ir vairāk pelnījuši atrast labu darbu. Frāze, ka vīriešu studenti ir uzņēmumos, kas algo darbiniekus, vairāk pieprasīti, liek aizdomāties, ka par sievietes visticamāk netiks uztvertas kā ilgtermiņa darbinieces. Tikmēr teiktais par to, ka vīrietim būs jāklūst par ģimenes galvu, tas ir, nākotnē būs finansiāli jānodrošina sava ģimene, atgādina par tradicionālajām ģimenes lomām, saskaņā ar ko vīrietis ir galvenais iztikas pelnītājs ģimenē. Šis fragments rāda, ka sievietēm ir grūti izrauties no sabiedrības tradīcijām dzimumu lomu ziņā un pārkāpt robežas, ko viņām uzliek sievas un mātes lomas pienākumi. Visticamāk tieši tāpēc, ka no sievietēm gaida mātes lomas pienākumu izpildi, sievietes var neuztvert par pilnvērtīgām darbiniecēm, kas agrāk vai vēlāk atkal nonāk pie situācijas, saskaņā ar kuru dienvidkorejiešu sievietēm nākas atstāt darbu apprecoties vai līdz ar dzemdībām.²⁰⁵ Kā jau tika pieminēts 3.2. nodaļā, ar to saskārās arī Džijonga Kima. Gatavojoties dzemdībām, viņa un vīrs veltīja laiku pārdomām un sarunām ar vīru par to, vai ņemt maternitātes atvaļinājumu, bērnu kopšanas atvaļinājumu, vai arī iet prom no darba un to, kāda izvēršīsies finansiālā situācija katrā variantā.

Galū galā tika nolemts, ka laulātā pāra vidū kādam nāksies aiziet no darba, lai pieskatītu bērnu, un šis cilvēks, protams, izrādījās Džijonga Kima. Tas bija tāpēc, ka Dehjona Džonga darbs bija stabilāks, nesa arī diezgan daudz peļņas, un, pat neskaitot šos un citus līdzīgus iemeslus, bija jau ierasts, ka vīrs strādā, bet sieva pieskata bērnus un veic mājas darbus.²⁰⁶ [15]

Šis fragments rāda, ka galū galā arī Džijonga Kima nespēj veiksmīgi apvienot mātes un iztikas pelnītājas lomas. Apskatot visas iespējas, bija izrādījies, ka nekādi bērnu kopšanas atvaļinājumi situāciju neatrisinās, bet citi varianti likās pārāk riskanti, tāpēc laulātais pāris izlēma, ka viens no viņiem atstās darbu. Vienlaikus šajā citātā ir redzams arī tas, ka Dehjona Džonga darbs ir labāks, un viņš pelna vairāk nekā Džijonga Kima, tādēļ tika nolemts, ka vismaz bērna dzīves pirmajos gados tieši viņš būs ģimenes iztikas pelnītājs. Šajā vietā N. Džo arī

²⁰³ Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016. 155. lpp.

²⁰⁴ Ibid., 116. lpp.

²⁰⁵ Skatīt bakalaura darba 28.-29. lpp.

²⁰⁶ Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016. 176. lpp.

piemin tradicionālās dzimumu lomas dienvidkorejiešu ģimenē – no sievas un mātes tiek gaidīta mājas darbu izpilde un bērnu aprūpēšana, bet vīrs ir tas, kuram jāuztur ģimene. Var teikt, ka dienvidkorejiešu sabiedrībā arī 21. gadsimtā sievietē ir pakļauta šai tradīcijai un izlauzties no tās ir grūti.

Tas gan nenozīmē, ka dienvidkorejiešu sievietei ir neiespējami būt mātei un kļūt arī par iztikas pelnītāju. Tas izdevās darba vadītājai sabiedrisko attiecību kompānijā, kurā strādāja Džijonga Kima.

Darba vadītāja Unšila Kima bija vienīgā no četriem vadītājiem, kas bija sieviete. Viņai bija sākumskolas vecuma meita, kura tomēr dzīvoja kopā ar Unšilas Kimas māti, kas pilnībā parūpējās par bērna audzināšanu un mājas darbiem, kamēr Unšila Kima tikai strādāja. Daži cilvēki teica, ka bija labs variants, un citi viņu kritizēja (...).²⁰⁷ [16]

Šī romāna tēla gadījumā var redzēt, ka kā sieviete viņa tomēr ir devusi lomu iztikas pelnītājas lomai. Zīmīgi, ka, kaut arī viņa ir māte un reizē iztikas pelnītāja, viņa tomēr nav spējusi apvienot mātes pienākumus, it īpaši, bērnu audzināšanas pienākumus ar savu karjeru. Tā vietā viņa tos ir uzticējusi savai mātei, kas vēlreiz rāda, cik liela dienvidkorejiešu sabiedrībā ir vecāku nozīme savu bērnu ģimenes dzīvē arī tad, kad viņu bērni ir jau pieauguši. Tāpat N. Džo rakstītais liek aizdomāties, ka par spīti Unšilas Kimas spējai pārkāpt tradicionālo dzimumu lomu uzstādītās robežas, ne visi cilvēki to uzskatīja par pozitīvu piemēru. Šāda Unšilai Kimai veltītā kritika liek aizdomāties par to, cik dziļi Dienvidkorejā ir iesakņojušās tradicionālās dzimumu lomas, it īpaši mātes lomas kultūra.

Kā jau tika norādīts bakalaura darba 2. nodaļā, ar laiku arī tās mātes, kuras aizgāja no darba ģimenes vajadzību dēļ, sāk domāt par atgriešanos darbā.²⁰⁸ Līdzīgu situāciju nācās piedzīvot arī Džijongas Kimas ģimenei, kad pagāja laiks un meita bija paaugusies.

Laiks, kad būtu iespējams ar Dehjona Džonga ienākumiem vien sagādāt jaunu, mazu mājokli, neuztraucoties par depozīta apmaksu un pārvākšanos, lai trīs ģimenes locekļi varētu tur ar mierīgu sirdi dzīvot, bija pagājis. Dživonai pieaugot un sākot iet bērnudārzā un *hakvon*²⁰⁹, to būtu vēl grūtāk apmaksāt. Džijonga Kima

²⁰⁷ Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016. 134. lpp.

²⁰⁸ Skatīt bakalaura darba 29. lpp.

²⁰⁹ *Hakvon* (학원; hag-won) – izglītības iestādes Dienvidkorejā, kuros parasti bērnus sūta uzlabot prasmes mācību priekšmetos, apgūt papildus prasmes (piemēram, mūziku vai svešvalodu) un sagatavoties augstskolas iestājeksaņēmiem.

juta, ka arī viņai ir nepieciešams uzņemties ienākumu pelnīšanas nastu. Mājokļa maksa, cenas, izglītības maksas auga bez apstājas.²¹⁰ [17]

Šis fragments rāda, ka iemesls, kādēļ Džijonga Kima vēlējās atkal kļūt par ienākumu pelnītāji, bija ģimenes ekonomiskais stāvoklis. Kā jau sieva un māte, pārzinot ģimenes finansiālo situāciju un sākot plānot arī sava bērna nākotni, viņa saprata, ka ģimenē nepietiek ar vienu iztikas pelnītāju, jo bija nepieciešami līdzekļi gan sadzīvei, gan arī meitas izglītības nodrošināšanai.

Laikā, kad Džijongas Kimas māte Misuka O bija bērnu aprūpes periodā, arī viņa izjuta nepieciešamību atsākt strādāt.

Tā kā tēvs bija ierēdnis, nebija tā, ka viņa darbavieta būtu nestabila vai ienākumi – neregulāri. Tomēr zemāka ranga ierēdņu algas nebija arī pārāk lielas, tādēļ sešu locekļu ģimenes izdzīvošanai naudas tik tikko pietika. Trīs bērniem augot, divistabu mājoklis likās arvien vairāk pārpildīts, un mamma vēlējās pārvākties uz nedaudz lielāku māju, kur meitas, kas līdz šim brīdim dzīvoja vienā istabā ar vecmāmiņu, varētu saņemt pašas savu istabu.

Mammai nebija noteiktas darba vietas, uz kuru viņai būtu regulāri jādodas kā tēvam, tomēr, pieskatot trīs bērnus, rūpējoties par vīramāti un pilnībā uzņemoties mājas darbus, viņa bez apstājas meklēja darbus, kur nopelnīt naudu(..) Tā darīja lielākā daļa apkārtnē esošo bērnu mātu(..)²¹¹ Džijongas Kimas māte, kam bija jāaudzina trīs bērni, izvēlējās strādāt no mājām. To sauca par “blakusdarbu”. Noņemt no apģērbiem atirusos valdziņus, taisīt kastes, līmēt aploksnes, mizot ķiplokus, mainīt blīvgumijas... Blakusdarbu veidu bija patiešām neierobežoti daudz.²¹² [18]

Arī šis literārā darba fragments rāda, ka mātes finansiālās situācijas, ikdienas dzīves apstākļu uzlabošanas vai citu iemeslu dēļ, bērniem paaugoties, meklē iespējas nopelnīt. Tā kā laba darba atrašanu sievietēm traucē ierobežotās iespējas un lielā mājas darbu atbildība, viņas mēdz izvēlēties darīt arī it kā vienkāršus un maznozīmīgus darbus īstas profesijas vietā. Pēc grāmatas sižeta spriežot, tāda bija situācija Misukas O dzīvē ap 1990. gadu. Šis romāna citāts liek nojaust, ka jau tolaik liela daļa mātu ar laiku vēlējās pielikt roku ģimenes iztikas pelnīšanā par spīti tam, ka viņām bija jāuzņemas arī citi pienākumi ģimenē.

Tomēr ne visām mātēm izdodas atgriezties darbā. Lai to paveiktu, ir jāveic daudz pārdomu un gatavošanās, un to rāda arī Džijongas Kimas pieredze.

Džijonga Kima pēc 10 gadu ilga pārtraukuma no jauna apdomāja karjeras izvēli. Pirms desmit gadiem par svarīgāko viņa uzskatīja darba atbilstību un pašas ieinteresētību tajā, bet tagad (..) vissvarīgākais noteikums

²¹⁰ Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016. 196. lpp.

²¹¹ Ibid., 31. lpp.

²¹² Ibid., 32. lpp.

likās tas, lai viņai pašai būtu iespējas pieskatīt Dživonu un lai, nenolīgšot palīgus un vienkārši sūtot meitu uz *oriničib*, varētu strādāt.

Strādājot sabiedrisko attiecību kompānijā, Džijonga Kima vienmēr bija vēlējusies kļūt par žurnālisti.²¹³ Tikt pieņemtai preses aģentūrā kā jaunajai darbiniecei, reālistiski domājot, būtu grūti, taču gribējās domāt, ka varētu kļūt par pašnodarbinātu žurnālisti vai ārštata rakstnieci.(..) Vispirms viņa izpētīja ar to saistītās mācību iestādes, un nodarbības tajās parasti notika vēlu vakarā.(..) *Oriničib* darbalaiks jau būtu beidzies, vīrs varētu laikā beigt darbu un atgriezties mājās, tad varētu doties uz lekciju, bet nodarbības pirmā puse jau būtu palaista garām. Pētot iespējas noalgot auklīti nodarbību laikam, tomēr izrādījās, ka atrast auklīti uz noteiktu, īsu laika periodu būtu vēl grūtāk. Apziņa, ka jāmeklē auklīte pat vēl nestrādājot, bet tikai, lai nodarbībās varētu apgūt darbam vajadzīgās iemaņas, jau nogurdināja. Mācību maksa un auklītes nolīgšana kopā summu palielināja līdz apgrūtinošam līmenim.²¹⁴ [19]

Šeit ir redzamas dažādas iespējas, kas ir jāapsver dienvidkorejiešu sievietei – mātei 21. gadsimtā, lai varētu atgriezties darbā un atsākt pildīt iztikas pelnītājas lomu. Ir nepieciešams pilnībā mainīt perspektīvu un meklēt darbu, kas ļaus par prioritāti atstāt bērna aprūpi. Atrast labu darbu jau kā 30 gadus vecai sievietei, kas nav strādājusi vairākus gadus ģimenes vajadzību dēļ, ir ļoti grūti, tāpēc ir jāmeklē “vienkāršākas” profesijas, piemēram, Džijongas Kimas gadījumā – iespējas kļūt par pašnodarbināto. Taču arī tad var rasties šķēršļi, piemēram, noorganizēt visu tā, lai ir, kas pieskata bērnu un reizē veiksmīgi saņem nepieciešamās apmācības. Atrast tādus palīgus kā auklītes ir sarežģīti ne tikai finansiālo iespēju dēļ, bet arī tāpēc, ka, piemēram, viņu darbalaikam būtu specifiski noteikumi. Galu galā sievietēm, vēloties atsākt strādāt, nākas primārajā vietā atstāt mātes lomu. Gan tas, gan ierobežotās iespējas darba tirgū kavē iespēju sievietēm, kas vienlaikus pilda sievas un mātes lomas, brīvi izpausties ekonomiskajā jomā un atgriezties darbā gadījumos, kad tas ir atstāts laulības vai bērnu audzināšanas dēļ. Fragmentā aprakstīto pārdomu un atbilstošu piedāvājumu neesamības dēļ arī Džijonga Kima nespēja veiksmīgi atgriezties darbā.

Runājot par dienvidkorejiešu sabiedrību un sievietes – iztikas pelnītājas lomu ģimenē, ir jāatzīmē, ka ne vienmēr par iztikas pelnītājām kļūst vai ir kļuvušas precētas sievietes, kam ir jāuztur līdz ar laulības noslēgšanu izveidotā ģimene. Bakalaura darba otrajā nodaļā tika vēstīts par 20. gadsimta otrās puses Dienvidkorejas darba tirgus fenomenu – jaunajām sievietēm, kas darbojas rūpniecības jomā.²¹⁵ Misukas O piemērs rāda, ka arī šajā gadījumā var tikt pildīta iztikas pelnītājas loma.

²¹³ Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016. 201. lpp.

²¹⁴ *Ibid.*, 202. lpp.

²¹⁵ Skatīt bakalaura darba 26. lpp.

Mamma, pabeidzot pamatskolu, palīdzēja mājas un lauksaimniecības darbos, bet gadā, kad viņai palika piecpadsmit gadu, viņa devās uz Seulu. Tante²¹⁶, kas bija par diviem gadiem vecāka, jau dzīvoja Seulā un strādāja Čonggječonas²¹⁷ tekstilrūpniecības fabrikā. Arī mamma pieteicās darbā turpat, un kopā ar savu māsu un vēl kādu vecāku meiteni no fabrikas sāka kopā (..) dzīvot. Gandrīz visas kolēģes fabrikā bija līdzīga vecuma meitenes. (..) ²¹⁸ Absurdi mazais naudas daudzums, ko nopelnīja strādājot, lielākoties tika atvēlēts brāļu skolu apmaksai. Tas bija laiks, kad tika uzskatīts, ka dēliem ir jāveicina ģimenes labklājība un ka tas būs visas ģimenes panākums un laime. Tikmēr meitas uzņēmas savu brāļu nodrošināšanu.²¹⁹ [20]

Šis fragments atgādina, ka sākotnēji Dienvidkorejā nodarbojās ar lauksaimniecību, bet, laikam ejot, aizsākās industrializācija un daudz cilvēku, ieskaitot jauniešus, devās uz pilsētām strādāt. N. Džo stāsta arī par rūpnīcās strādājošo jauno sievietu dzīvi, kas strādāja, kā romānā ir aprakstīts, ļoti smagos darba apstākļos, bet pelnīja ļoti maz algas, no kuras liela daļa tika atvēlēta brāļu izglītībai. Kaut arī izglītību nevar uzskatīt par izdzīvošanas pamatvajadzību, tas ir viens no nepieciešamajiem pamata balstiem labklājībai mūsdienu sabiedrībās un arī sabiedrībās, kas iet cauri attīstības procesam. Ņemot vērā, ka Misuka O un viņas māsa par sapelnīto naudu apmaksāja savu brāļu mācības, viņas var uzskatīt par iztikas pelnītājām. Tas savukārt nozīmē, ka vismaz Dienvidkorejas vēstures piemēri rāda, ka ne tikai precējušās sievietes var kļūt par iztikas pelnītājām savā ģimenē.

²¹⁶ Romānā stāsts tiek stāstīts no Džijongas Kima skatupunkta. Ar vārdu “tante” ir domāta Misukas O vecākā māsa.

²¹⁷ Čonggječona (청계천; Cheonggye-cheon) – vieta Seulā.

²¹⁸ Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016. 37. lpp.

²¹⁹ *Ibid.*, 38. lpp.

Nobeigums

21. gadsimts ir laiks, kad viens no aktuālākajiem tematiem visā pasaulē un sabiedrībā ir sievietē. Bakalaura darbā autore izvēlējās vērst skatu uz to, kā Dienvidkorejas ģimenēs funkcionē dienvidkorejiešu sievietē un kādas lomas viņa veic. Veicot bakalaura darbu, tika izpildīti visi sākotnēji uzstādītie darba uzdevumi, kā arī bakalaura darba galvenais mērķis – izpētīt un analizēt, kā rakstniece Namdžu Džo romānā “Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā” atspoguļo, kādu lomu dienvidkorejiešu ģimenē ieņem sievietē.

Bakalaura darba pirmajā daļā tika dots teorētisks ieskats tajā, kas ir ģimene, kādas ir dzimumu lomas un kā tās ir veidojušās. Tika secināts, ka ģimenei ir liela nozīme kā sabiedrības centram. Var teikt, ka tā ir kopiena, ko saista attiecības, dažādu veidu radniecība, apziņa un citi tamlīdzīgi aspekti, taču nav iespējams to definēt vienā noteiktā veidā, jo ģimenes koncepts turpina mainīties laika gaitā. Tika secināts, ka ģimene veic dažādas funkcijas un tai ir dažādas formas, kas laika gaitā mainās un var būt atšķirīgas no sabiedrības un vides, kurā ģimene eksistē. Tāpat tika noskaidrots, ka dzimumu lomu dēļ sabiedrība pret vīriešiem un sievietēm attiecas noteiktos veidos, kuri atšķiras. Dzimumu lomu ideoloģijas dēļ tika nodalītas sabiedrības sfēras, kas ir viens no pamata iemesliem dzimumu lomu atšķirībām. Dzimumu lomām nav skaidri definēta izcelsme, taču, salīdzinot dažādās teorijas, kas par to runā, var secināt, ka tās ir veidojušās pašas sabiedrības iespaidā. Tika secināts, ka tradicionālā dzimumu loma sievietei ir mājsaimnieces loma, kas sevī iekļauj sievas un mātes lomu pienākumus. Dzimumu ideoloģijai un pašai sabiedrībai piedzīvojot pārmaiņas, arvien biežāk sievietes ieņem arī iztikas pelnītājas lomu.

Darba otrā daļa sniedza pārskatu tam, kā Dienvidkorejas sabiedrībā izpaužas dzimumu lomas. Tika secināts, ka galvenokārt konfūcisma patriarhālo tradīciju dēļ dienvidkorejiešu sieviešu primārā loma ir mājsaimnieces loma. Dienvidkorejiešu mājsaimnieču pienākumi ģimenē iekļauj tādus uzdevumus kā bērnu aprūpi, mājas darbu veikšanu, finanšu pārraudzīšanu, bērnu izglītošanu un nākotnes plānošanu. Tāpat varēja secināt, ka Dienvidkorejas sabiedrībā sievietes – iztikas pelnītājas loma ir daudz mazāk izplatīta. Tā radās galvenokārt industrializācijas iespaidā, taču vēl mūsdienās dienvidkorejiešu sievietēm ir ļoti daudz šķēršļu, kas kavē pilnīgu brīvību izpausties ekonomiskajā sfērā. Tas tiek secināts pēc tā, ka sieviešu nodarbinātības līmenis ir stagnantā stāvoklī, un sievietēm nākas aiziet no darba tad, kad viņas ir precējušās vai nonāk bērnu aprūpes periodā. Tādējādi var teikt, ka mājsaimnieces un iztikas pelnītājas lomas Dienvidkorejiešu sabiedrībā ir savstarpēji saistītas, un vienas lomas izpilde mēdz kavēt otru.

Bakalaura darba trešā daļa bija praktiska. Tajā tika tulkoti un pēc jaunā vēsturiskuma un literārās antropoloģijas metodes analizēti romāna “Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā” fragmenti, pamatojoties uz iepriekš darbā apkopoto informāciju. Varēja secināt, ka Dienvidkorejas sabiedrībā laulības sievietēm nozīmē sievas un mātes pienākumu pildīšanu. Sievai tiek uzdoti noteikti pienākumi gan vīra, gan savā ģimenē, kas pamatā ir mājas darbi. Tikmēr mātes galvenais uzdevums ir sarūpēt pēcnācējus un veikt bērnu aprūpi. Pēc romāna analīzes var teikt, ka īpaši liela ietekme ģimenes dzīvē ir ne tikai tradicionālajām dzimumu lomām, bet arī citiem konfūcisma aspektiem, piemēram, hierarhijai ģimenē. Tāpat kā realitātē mātes ir atbildīgas arī par finanšu pārraudzīšanu un bērna nākotnes plānošanu. Tikmēr daudzo pienākumu slodze sievietēm uzliek lielu slogu. Veicot romāna analīzi, tika secināts, ka patriarhālo konfūcisma tradīciju dēļ var novērot zināmu nevienlīdzību laulātā pāra ģimeņu starpā, kā arī paaudžu hierarhiju. Ģimenēs īpaši tiek gaidīts dēls, un vīrs joprojām ir ģimenes galva. Kaut arī dienvidkorejiešu sabiedrībā pastāv sievietes – iztikas pelnītājas, pēc romāna analīzes var teikt to, ka Dienvidkorejas sabiedrībā sievietes šo lomu nespēj ieņemt tik veiksmīgi, jo problēmas sagādā mātes un darba pienākumu apvienošana. Ņemot vērā to, cik ļoti sievietes ierobežo tradicionālā dzimumu lomu ideoloģija, var secināt, ka tā ir ļoti spēcīga arī mūsdienās.

Darba procesā vislielākās grūtības sagādāja uzdevums izlasīt romānu “Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā”, jo tas bija jālasa oriģinālvalodā, tā kā tam pirmais tulkojums angļu valodā tika izdots tikai 2020. gadā. Līdz ar to literārā darba lasīšana aizņēma aptuveni 1 mēnesi. Problemātikas ziņā var minēt arī to, ka, tā kā bakalaura darbam ir ļoti ierobežots apmērs un veikšanas ilgums, analīzē tika izmantots tikai viens literārais darbs, tādējādi autorei Namdžu Džo viedokli var uzskatīt par diezgan subjektīvu, un grūti ir pārliecināties, vai tas precīzi atspoguļo īstenību. Veicot vairāku literāro darbu analīzi, varētu iegūt apjomīgāku un pilnvērtīgāku skatu dienvidkorejiešu sabiedrībā un tās paražās. Tātad var teikt, ka tēmai par sievietes lomas dienvidkorejiešu ģimenē atspoguļojumu korejiešu literārajos darbos ir potenciāls arī tālākiem, plašākiem pētījumiem.

Izmantotās literatūras saraksts

1) Avoti

1. Džo, N. *Palšibinjon Seng Kim Džijong*. [Kima Džijonga, dzimusi 1982. gadā; 82 년생 김지영]. 서울시: 민음사, 2016.

2) Zinātniskā literatūra

1. Ampofo A. A. "When men speak women listen": gender socialisation and young adolescents' attitudes to sexual and reproductive issues. *African Journal of Reproductive Health*. 2001. 5 (3): 196-212.
2. Beck-Gernsheim E. *Reinventing the Family: In Search of New Lifestyles*. Cambridge: Polity Press, 2002.
3. Bott E. *Family and Social Network*. London: Free Press, 1971.
4. Bussey K., Bandura A. Social cognitive theory of gender development and differentiation. *Psychological Review*. 1999. 106 (4): 676-713.
5. Cheung A. K. L., Kim E. H. Domestic labor, attitudes, and women's marital satisfaction: a longitudinal study in Korea. *Journal of Family Issues*. 2018. 39 (16): 3931-3955.
6. Chin M., Lee J., Lee S., Son S., Sung M. Family policy in South Korea: development, current status, and challenges. *Journal of Child and Family Studies*. 2012. 21 (1): 53-64.
7. Cho H., Surendra L., Cho H. *Contemporary South Korean Society: A Critical Perspective*. Abingdon: Routledge, 2013.
8. Dulin A. M. A lesson on social role theory: an example of human behavior in the social environment theory. *Advances in Social Work*. 2007. 8 (1). 104-112.
9. Gardner S. Choice theory: gender roles and identity. *International Journal of Choice Theory and Reality Therapy*. 2015. 35 (1). 31-36.
10. Jang S., Zippay A., Park R. Family leave for employed women: interaction effects of gender discrimination and household responsibilities in South Korea. *International Social Work*. 2016. 56 (1): 99-114.

11. Kim E. H., Cheung A. K. L. Women's attitudes toward family formation and life stage transitions: a longitudinal study in Korea. *Journal of Marriage and Family*. 2015. 77: 1074-1090.
12. Kim Y. (ed.). *Routledge Handbook of Korean Culture and Society*. New York: Routledge, 2017.
13. Lee S. S., Baek S. Why the social investment approach is not enough – the female labour market and family policy in the Republic of Korea. *Social Policy & Administration*. 2014. 48 (2): 686-703.
14. Ochiai E., Molony B. (ed.). *Asia's New Mothers: Crafting Gender Roles and Childcare Networks in East and Southeast Asian Societies*. Folkestone: Global Oriented Ltd, 2008.
15. Qian Y., Sayer L. C. Division of labor, gender ideology, and marital satisfaction in East Asia. *Journal of Marriage and Family*. 2016. 78 (4): 383-400.
16. Sechiyama, K. *Patriarchy in East Asia: A Comparative Sociology of Gender*. Leiden: Brill, 2013.
17. Sultan, R. S., Khan S. K., Juzer M. Emergence of egalitarianism by gender role dynamics in family system (sociological perspective). *New Horizons*. 2017. 11 (1). P. 1-17.
18. Zuo J., Tang S. Breadwinner status and gender ideologies of men and women regarding family roles. *Sociological Perspectives*. 2000. 43 (1): 29-43.
19. 여성한국사회연구회. *Kadžok gva Hanguk Sahve* [Ģimene un Korejas sabiedrība; 가족과 한국사회]. 서울특별시: 한헌주, 1995.

3) Sekundārie interneta avoti un literatūra

1. Choi J. et al. (ed.). *Understanding Contemporary Korean Culture*. Paju: Jimoondang, 2011.
2. Coltrane S., Collins R. *Sociology of Marriage and the Family: Gender, Love and Property*. Wadsworth: Thomson Learning, 2001.
3. Im, E. Feminist book 'Kim Ji-young, Born 1982' becomes million seller. <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20181128000683> [Skatīts 06.11.2019.]

3. J. Kwon, J. Yeung. South Korea's fertility rate falls to record low. <https://edition.cnn.com/2019/08/29/asia/south-korea-fertility-intl-hnk-trnd/index.html> [Skatīts 21.12.2019.]
4. Kim, T. #KoreaToo. *The New York Review of Books*. 2019. 66 (4). 4-6.
5. Korea Statistics. Birth Statistics in 2009. <http://kostat.go.kr/portal/eng/pressReleases/8/10/index.board?bmode=read&aSeq=273490&pageNo=1&rowNum=10&amSeq=&sTarget=exp&sTxt=sex%20ratio> [Skatīts 30.03.2020.]
6. Korea Statistics. Final Results of Birth Statistics in 2011. <http://kostat.go.kr/portal/eng/pressReleases/8/10/index.board?bmode=read&bSeq=&aSeq=273480&pageNo=1&rowNum=10&navCount=10&currPg=&searchInfo=srch&sTarget=exp&sTxt=sex+ratio> [Skatīts 20.03.2020.]
7. OECD. Fertility Rates, 2019. <https://data.oecd.org/pop/fertility-rates.htm> [Skatīts 21.12.2019.]
8. So, Džinsoks. *Korejiešu īpašvārdu atveide latviešu valodā: ieteikumi*. Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2020.
9. The Global Economy. South Korea: Female labor force participation rate. https://www.theglobaleconomy.com/South-Korea/Female_labor_force_participation/ [Skatīts 09.03.2020.]

Pielikums – Darbā izmantoto tulkoto citātu oriģinālais teksts

[1]

김지영 씨는 점심 설거지를 해 놓고 커피를 한잔하며 잠깐 쉬다가 시어머니와 함께 추석 음식 재료들을 사러 시장에 다녀왔다. 저녁부터는 사골을 우리고, 갈비를 재고, 나물 재료를 손질해 데쳐 (..), 저녁밥을 차리고 먹고 치웠다.

[2]

"아이고 사부인, 사실 우리 지영이 명절마다 몸살이에요.(..) 정 서바양! 자네도 그래. 매년 명절 연휴 내내 부산에만 있다가 처가에는 영덩이 한 번 붙였다 그냥 가고. 이번에는 좀 일찍 와."(..)

정대현 씨의 아버지가 호통을 쳤다.

"지원 에미, 지금 이게 무슨 짓이냐? 어른들 앞에서 뭐하는 짓이냐? 대현이랑 수현이랑 우리 가족 다 같이 얼굴 보는 게 1년에 몇 번이나 된다고. 명절에 가족들하고 시간 보내는 게 그렇게 불만이야? 그랬어?"(..)

김지영 씨가 (..) 차분히 말했다.

"사돈어른, 외람되지만 제가 한 말씀 올릴게요. 그 집만 가족인가요? 저희도 가족이에요. 저희 집 삼 남매도 명절 아니면 다 같이 얼굴 볼 시간 없어요. 요즘 젊은 애들 사는 게 다 그렇죠. 그 댁 따님이 집에 오면, 저희 딸은 저희 집으로 보내 주셔야죠."

[3]

할머니는 어머니가 미용일을 하러 나간 동안 잠깐씩 막내를 봐주셨을 뿐 삼 남매를 먹이고, 씻기고, 재우는 등의 돌봄 노동은 전혀 하지 않으셨다. 다른 집안일도

거의 안 하셨다. 어머니가 차린 밥을 드시고, 어머니가 빨아 놓은 옷을 입고, 어머니가 청소한 방에서 주무셨다.

[4]

어머니는 (..) 웃으며 말했다.(..)

"애가 그냥 나이만 먹었지 아무것도 할 줄 몰라요."

내가 일을 쌓아 두지 못하는 성격이라 먼저 해치워 구렁다, 애들이 집안일 해 볼 기회가 없었다, 굶지 않으려면 밥은 해먹지 않겠느냐, 변명 같은 농담들을 늘어놓았다. 그러자 정대현 씨의 어머니도 요즘 애들이 다 그렇다고 맞장구 쳤다. 두 어머니가 한참 동안 자신의 딸들이 얼마나 편하게 공부만 하고 직장만 다녔는지를 조목조목 얘기하다가 마지막으로 정대현 씨의 어머니가 말했다.

"처음부터 잘하는 사람이 있나요. 다 하면서 배우는 거죠. 지영이가 잘할 거예요."

아니요, 어머니. 저 잘할 자신 없는데요.

[5]

며느리를 야끼던 할머니는 진심으로 며느리를 생각해 입버릇처럼 말했다. 아들이 있어야 한다, 아들이 꼭 있어야 한다, 아들이 있어야 한다.....

김은영 씨가 태어났을 때, 어머니는 갓난아기를 품에 안은 채 어머니님, 죄송합니다, 하며 고개를 숙이고 눈물을 흘렸다. 할머니는 따뜻하게 며느리를 위로했다.

"괜찮다. 둘째는 아들 낳으면 되지."

김지영 씨가 태어났을 때, 어머니는 갓난아기를 품에 안은 채 아가, 미안하다, 하며 고개를 숙이고 눈물을 흘렸다. 할머니는 이번에도 따뜻하게 며느리를 위로했다.

"괜찮다. 셋째는 아들 낳으면 되지."

[6]

어머니는 혼자 병원에 가서 김지영 씨의 여동생을 '지웠다'. 아무것도 어머니의 선택이 아니었지만 모든 것은 어머니의 책임이었고, 온몸과 마음으로 앓고 있는 어머니 곁에는 위로해 줄 가족이 없었다. 맹수에게 새끼를 잃은 동물처럼 울부짖는 어머니의 손을 꼭 잡으며 의사는 미안하다고 말했다.(..)

몇 년이 지난 후에야 다시 아이가 생겼고, 남자인 아이는 무사히 세상에 태어날 수 있었다. 그 아이가 김지영 씨보다 다섯 살 어린 남동생이다.

[7]

부부는 특정 성별을 선호하지 않았다. 하지만 어른들이 아들을 기다릴 것이 분명했고, 배 속의 아이가 딸이라는 것을 아는 순간 앞으로 스트레스 받는 일이 많이 생길 것 같은 예감이 들어 약간 마음이 무거워졌다. 김지영 씨의 어머니는 대뜸 다음에 아들 낳아면 되지, 했고, 정대현 씨의 어머니는 관찮다, 라고 했다.

[8]

무엇보다 육아와 직장 생활을 병행할 자신이 없었다. 부부가 모두 퇴근이 늦고 주말 출근이 많아 어린이집이나 베이비시터만으로는 해결할 수 없을 것이다. 양가 부모님도 아이를 돌봐 주실 형편이 되지 않는다. 그러다 문득 아직 생기지도 않은 아이를 남의 손에 맡길 방법부터 고민하고 있다는 사실에 죄책감이 몰려왔다.

[9]

"애 좀 크면 잠깐씩 도우미도 부르고, 어린이집도 보내자. 너는 그동안 공부도 하고, 다른 일도 알아보고 그래. 이번 기회에 새로운 일을 시작할 수도 있는 거잖아. 내가 많이 도울게."

[10]

아기는 안아 주지 않으면 밤이고 낮이고 울기만 했고, 김지영 씨는 아기를 안은 채 집안일도 하고, 화장실도 가고, 잠도 자야 했다. 아기에게 두 시간에 한 번씩 젖을 먹이면서, 그래서 두 시간 이상 잠을 자지 못하면서, 예전보다 더 깨끗하게 집을 청소하고, 아기의 옷과 수건들을 빨고, 젖이 잘 나오도록 자신의 밥도 열심히 챙겨 먹으면 김지영 씨는 태어나 가장 많이 울었다. 무엇보다 몸이 아팠다.

[11]

돌이 조금 지나면서 어린이집에 다니기 시작한 정지원 양은 의외로 잘 적응했다. 9시 30분까지 어린이집에 가서 간식을 먹고, 잠깐 놀다가, 점심을 먹고, 1시 전에 집에 와서 씻고 낮잠을 잤다. 데려다주고 데려오는 시간을 빼면 김지영 씨에게 3시간 정도 여유가 생긴 셈이다. 그렇다고 그 시간들이 온전히 김지영 씨의 휴식 시간이 되는 것이 아니었다. 정신없이 빨래를 돌리고, 쌓아 놓은 설거지를 하고, 집을 정리하고, 아이가 먹을 간식과 반찬들을 만들었다. 차분하게 커피 한잔 마시는 날이 드물었다.

[12]

어머니는 큰딸에게 조심스럽게 지방의 한 교대를 권했다. 어머니도 오래 고민한 결과였다. 나이 든 이들은 일자리에서 쫓겨나고 젊은이들은 일자리를 구하지 못하고 있었다. 정년이 보장된 줄 알았던 아버지의 직장이 불안해졌고, 동생은 둘이나 있고, 경기는 계속 안 좋아지고 있었다. 어머니는 김은영 씨 본인을 위해서,

그리고 남은 가족들을 위해서, 큰딸이 안정적인 직장으로의 취업 가능성이 높은 대학에 진학하기를 원했다. 게다가 교대는 등록금까지 저렴하다.

[13]

김지영 씨는 서울 소재의 한 대학 인문학부에 합격했다.(..) 김지영 씨는 다시 등록금을 걱정했다. 어머니는 1 년치는 있다고 아주 솔직히 대답했다.

"1 년 후에도 이 모양이면 집을 팔든, 가게를 팔든 할 거니까, 사실 1 년 후도 걱정할 필요가 없다."

[14]

그 과정에서 교수들은, 기업에서 남학생을 원하는 뉘앙스였다,군대를 갔다 온 것에 대한 보상이다, 남학생들은 앞으로 한 가정의 가장이 될 것이기 때문이다, 등의 선배로서는 이해할 수 없는 해명을 내놓았다.

[15]

결국 부부 중 한 사람이 직장을 그만두고 아이를 돌보는 것으로 결론이 났고, 그 한 사람은 당연히 김지영 씨였다. 정대현 씨의 직장이 더 안정적이고 수입이 많기도 하고, 그런 모든 이유를 떠나 남편이 일하고 아내가 아이를 키우면서 살림을 하는 것이 일반적이기 때문이다.

[16]

김은실 팀장은 4 명의 팀장 중 유일한 여자 팀장이었다. 초등학생 딸이 하나 있는데, 친정어머니와 함께 살며 육아와 가사는 완전히 어머니께 맡기고 본인은 일만 한다고 들었다. 누군가는 멋지다고 했고 누군가는 독하다고 했고(..).

[17]

정대현 씨의 수입만으로는 보증금 걱정, 이사 걱정 안 하고 세 식구 마음 편히 살 수 있는 작은 집 한 채 마련하는 것이 까마득했다. 지원이가 자라서 유치원에 다니고, 학원에 다니게 되면 그 비용을 감당하기는 더 힘들 것이다. 김지영 씨는 돈을 벌어야 한다는 부담을 크게 느끼고 있었다. 집값도, 물가도, 교육비도, 끝을 모르고 오르고 있다.

[18]

아버지가 공무원이었으니 직장이 불안정하거나 수입이 불규칙한 것은 아니었다. 하지만 말단 공무원의 월급이란 게 넉넉한 편이 아니라 여섯 식구 먹고살기에 무척 빠듯했다. 특히 삼 남매가 자라면서 방 두 칸짜리 집이 점점 비좁게 느껴졌고, 어머니는 좀 더 넓은 집으로 이사해 할머니와 방을 같이 쓰는 딸들에게 따로 방을 내주고 싶어 했다.

어머니는 아버지처럼 정해진 직장을 가지고 출퇴근하지는 않았지만, 아이 셋을 돌보고, 노모를 모시고, 집안 살림을 온전하게 맡아 책임지면서 동시에 돈을 벌 수 있는 일을 씬 없이 찾아 했다.(..) 동네의 아이 엄마들이 대부분 그랬다.(..) 세 아이를 양육해야 하는 김지영 씨의 어머니는 재택근무를 선택했다. '부업'이었다. 실밥 뜯기, 상자 조립하기, 봉투 붙이기, 마늘 까기, 문풍지 말기..... 부업의 종류는 정말 무궁무진했다.

[19]

김지영 씨는 10년 만에 다시 진로를 고민했다. 10년 전에는 적성과 흥미를 가장 중요하게 생각했는데, 이번에는 (..) 최우선 조건은 지원이를 최대한 자신이 돌볼 수 있을 것. 도우미를 따로 고용하지 않고 어린이집에만 보내고도 일할 수 있을 것.

홍보대행사 일을 하면서 김지영 씨는 항상 기자가 되고 싶었다. 언론사에 공채 신입 사원으로 들어가는 것은 현실적으로 어렵겠지만, 프리랜서 기자나 자유기고가에 도전해 볼 수 있지 않을까 싶었다.(..) 먼저 관련 교육기관들을 알아보았는데 수업이 대부분 늦은 저녁에 있었다.(..) 어린이집은 이미 끝났을 때고, 남편이 칼퇴근을 하고 돌아온대도 그때 집에서 출발해서는 수업의 절반쯤은 날리게 될 것이다. 수업 듣는 동안만 베이비시터를 쓰려고 알아보는데,(..) 단기 시터를 하려는 사람은 더 구하기가 어려웠다. 일을 하는 것도 아니고 일을 배우기 위한 강의를 듣는데도 시터를 따로 구해야 한다는 사실에 벌써 지치는 기분이었다. 수업료에 시터 비용까지 더하니 금액이 너무 커져 부담스럽기도 했다.

[20]

어머니는 국민학교를 마치고 집안일과 농사일을 돕다가 열 다섯 살이 되던 해에 서울로 올라왔다. 두 살 많은 이모는 이미 상경해 청계천 방직 공장에 다니고 있었는데, 어머니도 같은 공장에 취직해 언니와 공장 언니 둘과 함께 (..) 살게 됐다. 공장 동료들은 거의 또래의 여자아이들이었다.(..) 일해서 받는 터무니없이 적은 돈은 대부분 오빠나 남동생들의 학비로 쓰였다. 아들이 집안을 일으켜야 한다고, 그게 가족 모두의 성공과 행복이라고 생각하던 시절이었다. 딸들은 기꺼이 남자 형제들을 뒷바라지했다.

Kopsavilkums

Bakalaura darba nosaukums ir "Sievietes loma dienvidkorejiešu ģimenē: atspoguļojums Namdžu Džo romānā "Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā"". Darba temata aktualitāti izskaidro fakts, ka mūsdienu sabiedrībā īpaša uzmanība tiek pievērsta sievietei, tās lomai un tiesībām, kā arī tas, ka romāns "Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā" ir viens no vispopulārākajiem dienvidkorejiešu daiļliteratūras darbiem pēdējās desmitgades laikā.

Bakalaura darbs ir 47 lappuses garš un sastāv no 3 nodaļām ar 2-3 apakšnodaļām katrā, kā arī pielikuma. Par darba mērķi tika uzstādīts analizēt sievietes lomas ģimenē atspoguļojumu Namdžu Džo romānā "Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā". Bakalaura darbā tiek pētīts, kas ir ģimene un dzimumu lomas no teorētiskā skatupunkta, sievietes dzimumu lomu izpausmes gan tradīciju ziņā, gan arī mūsdienu Dienvidkorejas sabiedrībā, kā arī sievietes lomas ģimenē attēlojums romānā "Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā".

Veicot darbu, tika secināts, ka par tradicionālo sievietes lomu gan universāli, gan dienvidkorejiešu sabiedrībā tiek uzskatīta mājsaimnieces loma, bet kā jaunums sabiedrībā ir tas, ka arvien vairāk sieviešu ieņem arī iztikas pelnītājas lomu. Taču Dienvidkorejas kontekstā sieviete – iztikas pelnītāja ir daudz mazāk izplatīta parādība, tāpēc var secināt, ka šīs valsts sabiedrībā aizvien dominē tradicionālā dzimumu lomu ideoloģija.

Atslēgvārdi: sieviete, Dienvidkoreja, dzimumu lomas, ģimene.

Summary

The topic of this thesis is “Woman's Role in South Korean Family: Depiction in Cho Nam-joo's Novel "Kim Ji-young, Born 1982””. The relevance of the thesis is based on the fact that in nowadays’ society, the topics of woman, her role and rights are in the center of a lot of attention, as well as the novel “Kim Ji-young, Born 1982” being one of the most popular South Korean fiction works in the last decade.

The thesis is 47 pages long, and consists of 3 chapters, which have 2 to 3 subsections each, as well as an appendix. The objective of this paper was to analyze the portrayal of woman’s role in family in Cho Nam-joo’s novel “Kim Ji-young, Born 1982”. The theory of family and gender roles, the functioning of woman’s role in tradition and nowadays’ South Korean society, as well as the novel’s “Kim Ji-young, Born 1982” depiction of woman’s role in family were covered in this paper.

While writing the thesis, it was concluded that the traditional role of women both universally and in the South Korean society is the role of housewife, whereas more and more women take on the role of a woman – breadwinner as a new phenomenon in the society, too. However, in terms of South Korea, the role of woman – breadwinner is much less widespread, therefore it can be concluded that in this particular society, the traditional gender role ideology is still dominant.

Key words: woman, South Korea, gender roles, family.

Dokumentārā lapa

Bakalaura darbs “Sievietes loma dienvidkorejiešu ģimenē: atspoguļojums Namdžu Džo romānā “Džijonga Kima, dzimusi 1982. gadā”” izstrādāts LU Humanitāro zinātņu fakultātes Āzijas studiju nodaļā.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Ineta Šķēle

22.05.2020.

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: pasn. Ildze Šķestere

22.05.2020.

Recenzents:

Darbs iesniegts Āzijas studiju nodaļā 2020. gada 22. maijā.

Komisijas sekretāre: pasn. Ildze Šķestere

Darbs aizstāvēts Āzijas studiju bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

___.__.2020. prot. Nr. _____, vērtējums ___ (_____)

Komisijas sekretāre: pasn. Ildze Šķestere